

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

Raport privind
sărăcia în
Republica Moldova

2012

Cuprins

Introducere	4
Evoluțiile economice ale anului 2012	6
Referințe metodologice privind calculul sărăciei	9
Evoluția sărăciei în anul 2012	10
Realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în domeniul sărăciei	15
Sărăcia în Republica Moldova în comparație cu țările UE și CSI	18
Creșterea economică și sărăcia	20
Dinamica inegalității	23
Veniturile și cheltuielile de consum ale populației	25
➤ <i>Evoluția veniturilor populației</i>	25
➤ <i>Evoluția cheltuielilor de consum ale populației</i>	29
Accesul populației la utilitățile publice și la bunurile de uz casnic	33
Unde locuiesc săracii?	37
➤ <i>Nivelul sărăciei în mediul rural</i>	37
➤ <i>Nivelul sărăciei în mediul urban</i>	41
➤ <i>Sărăcia sub aspect regional</i>	42
Cine sînt săracii?	43
➤ <i>Ocupația ca factor puternic corelat cu nivelul de sărăcie</i>	43
➤ <i>Vîrsta – alt factor care determină nivelul de sărăcie</i>	44
➤ <i>Sărăcia în rîndul copiilor</i>	45
➤ <i>Nivelul educației ca factor determinant al sărăciei</i>	46
➤ <i>Sărăcia în funcție de genul capului gospodăriei</i>	47
Concluzii	48
Recomandări de politici	52
ANEXE	54

Lista tabelelor

Tabelul 1. Evoluția PIB în anii 2011 și 2012	6
Tabelul 2. Indicatorii sărăciei în anii 2006 – 2011	10
Tabelul 3. Distribuția cheltuielilor de consum în anii 2006 – 2012	24
Tabelul 4. Distribuția veniturilor medii lunare după nivelul de bunăstare* în anii 2006 – 2012, lei.....	24
Tabelul 5. Evoluția veniturilor medii lunare pe cap de locuitor, %	25
Tabelul 6. Evoluția cheltuielilor medii lunare pe cap de locuitor, %.....	29
Tabelul 7. Asigurarea gospodăriilor casnice cu obiecte de uz casnic.....	36
Tabelul 8 Nivelul sărăciei în mediul urban, 2006-2011, %	41
Tabelul 9. Dinamica pensiilor și indexărilor, raportul cu unii indicatori sociali.....	44
Tabelul 10. Raportul dintre pensia pentru limita de vîrstă și minimumul de existență, pe țări, %, 2012..	44

Lista figurilor

Figura 1. Rata sărăciei și volumul remitențelor, 2012	11
Figura 2. Eficiența distribuției ajutorului social, 2012.....	12
Figura 3. Rata sărăciei conform pragurilor internaționale de 4.3 dolari și 2.15 dolari pe zi la PPC (%).....	16
Figura 4. Rata sărăciei extreme (%)	17
Figura 5. Sărăcia în Republica Moldova în comparație cu țările Uniunii Europene, 2010-2011 (%)	18
Figura 6. PIB per capita în Republica Moldova în comparație cu unele țări ale UE și țările CSI	19
Figura 7. Creșterea economică și nivelul sărăciei	20
Figura 8. Incidența creșterii reale 2011-2012	21
Figura 9. Coeficientul GINI	23
Figura 10. Structura populației plecate peste hotare după țări de destinație (%)	28
Figura 11. Impactul veniturilor din remitențe asupra sărăciei.....	28
Figura 12. Nivelul cheltuielilor de consum în funcție de statutul socio-economic al gospodăriei, lei, 2012	30
Figura 13. Evoluția cheltuielilor de consum și a prețurilor la serviciile comunal locative, 2012 (%)	31
Figura 14. Structura cheltuielilor pentru serviciile comunal-locative, 2012 (%).....	31
Figura 15. Structura cheltuielilor de consum după nivelul de bunăstare, 2012 (%).....	32
Figura 16. Situația condițiilor de locuit în satele/orașele Republicii Moldova, 2012 (%)	33
Figura 17. Acesul la utilitățile casnice în dependență de nivelul de bunăstare, 2012 (%)	34
Figura 18. Asigurarea cu bunuri de uz casnic a gospodăriilor casnice din Republica Moldova comparativ cu țările CSI, 2012.....	36
Figura 19. Rata sărăciei absolute pe medii de reședință, %, 2006-2012	37
Figura 20. Activitățile economice practicate în mediul rural, 2006-2012, mii persoane.....	38
Figura 21. Salariul mediu lunar per angajat ca procent din salariul mediu național, 2012 (%)	39
Figura 22. Nivelul sărăciei la nivel de zone statistice, 2006-2011 (%)	42
Figura 23. Rata sărăciei în dependență de statutul ocupațional al gospodăriei (%)	43
Figura 24. Rata sărăciei în dependență de numărul de copii în familie, %	45
Figura 25. Rata sărăciei în dependență de nivelul de educație al capului gospodăriei casnice (%)	46

Introducere

1. Reducerea sărăciei rămâne una dintre prioritățile-cheie ale Guvernului Republicii Moldova. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020” își propune, pînă în anul 2020 să scoată din sărăcie cel puțin 149 mii cetățeni, sau peste 20% din cei aflați în sărăcie. Progresul în reducerea sărăciei este posibilă prin implementarea eficientă a programelor de susținere socială a populației, de ocupare a forței de muncă precum și a măsurilor în domeniul modernizării agriculturii și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.
2. În anul 2012 economia Moldovei a fost afectată de criza economică din Europa și de clima extrem de caldă și uscată, care a influențat declinul sectorului agricol. Ca rezultat, PIB a înregistrat o diminuare de 0.7%. Evoluțiile din sectorul economic au influențat nivelul de trai al populației, acestea fiind resimțite mai pronunțat de populația de la orașe. În pofida acestor fenomene, la nivel național sărăcia în țară s-a diminuat. Efectele negative ale crizei economice și ale secetei au fost atenuate de politicile sociale ale statului orientate spre categoriile sărace ale populației, dar și de creșterea volumului remitențelor de peste hotare.
3. Nivelul sărăciei în 2012 a constituit 16.6%, fiind în descreștere față de 2011 cu 0.9 puncte procentuale. Pe parcursul acestui an au fost scoși din sărăcie circa 28.5 mii persoane. Transferurile remise de emigranți au fost un factor important al reducerii sărăciei. Totodată, programele sociale promovate de către Guvern, în special, ajutorul social alocat după o formulă mult mai precisă și echitabilă, au demonstrat un impact major asupra reducerii inegalității veniturilor și a incidenței sărăciei.
4. În acest an s-a obținut o descreștere a sărăciei doar în mediul rural. În mediul urban, pentru prima oară în ultimul deceniu s-a înregistrat o creștere a ratelor de sărăcie. Seceta și criza economică din regiune au afectat micile industrii ale orașelor și implicit veniturile angajaților și întreprinzătorilor. De asemenea, creșterea prețurilor la produsele agricole și la serviciile comunal-locative au constituit alți factori care au determinat creșterea sărăciei în mediul urban.
5. Continuă să existe diferențe esențiale între nivelul de trai al populației urbane și rurale. Cu toate că în ultimii 3 ani în mediul rural s-a obținut o reducere continuă a ratei de sărăcie, nivelul sărăciei la sate continuă să rămână la un nivel mai înalt decît în mediul urban. Rata sărăciei în zonele rurale este de circa 3 ori mai mare în comparație cu cea urbană. Mai mult ca atît, crește discrepanța dintre nivelele de trai de la sate și orașe: dacă în 2006, 75.7% din populația săracă locuia la sate, în 2012 această pondere a fost de 79.1%. Cauzele principale ale sărăciei rurale sunt vulnerabilitatea sectorului agricol, insuficiența de alternative ocupaționale în alte sectoare economice.

6. Sărăcia a continuat să afecteze categoriile tradițional vulnerabile ale populației. Cele mai sărace sînt familiile care depind de activitățile agricole, persoanele în etate, persoanele fără studii și aptitudini profesionale, gospodăriile numeroase și cele formate din mai mulți copii. Copiii, în ansamblu, rămân mai vulnerabili la sărăcie: în 2012 rata sărăciei în rândul copiilor era de 18.6% (cu 2 puncte procentuale peste media națională).
7. Obiectivul Raportului anual privind sărăcia constă în furnizarea informațiilor analitice precise, indispensabile pentru monitorizarea sărăciei și elaborarea ulterioară a politicilor și strategiilor. Raportul oferă o analiză multidimensională cu privire la evoluția macroeconomică, sărăcia monetară și inegalitate, specificul sărăciei la diferite categorii ale populației, aspecte ale sărăciei pe medii de reședință și zone de dezvoltare. De asemenea, s-a realizat o comparație dintre nivelul de trai al populației Republicii Moldova cu alte țări din regiune, țările UE, CSI etc. În baza constatărilor efectuate, raportul conține recomandări de politici în diverse domenii precum asigurare și asistență socială, salarizare, educație, agricultură, dezvoltare rurală și regională.
8. În general, constatările prezentate în Raport sînt necesare pentru a determina și elimina factorii care contribuie la creșterea sărăciei și a realiza în continuare obiectivele stabilite în principalele documente de planificare strategică, precum și respectarea altor angajamente de politici ale Republicii Moldova. Autoritățile publice centrale urmează să utilizeze constatările din acest raport în procesul de elaborare și ajustare a politicilor în domeniu.
9. În perspectivă sînt necesare realizarea unor reforme în domeniul monitorizării sărăciei și evaluării impactului politicilor asupra sărăciei în Republica Moldova, prin corelarea mai strînsă a politicilor promovate de stat cu indicatorii de monitorizare a sărăciei, în special, a politicilor sociale. De asemenea, e necesară ajustarea sistemului de monitorizare a sărăciei la cerințele Uniunii Europene.
10. Analiza prezentată în Raport a fost efectuată în baza datelor furnizate de Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC), realizată anual de Biroul Național de Statistică. Au fost utilizate, de asemenea, după necesitate date administrative din diferite surse, inclusiv baze de date internaționale.

Evoluțiile economice ale anului 2012

- 11.** Rezultatele privind evoluția economiei naționale pe parcursul anului 2012 arată o răcire a activității economice. Condițiile meteorologice extrem de nefavorabile din acest an și-au adus impactul negativ asupra economiei naționale. Plus la aceasta, situația din țările europene în care au apărut probleme financiare au avut repercusiuni asupra cererii atât externe, cât și interne pentru produsele moldovenești. Respectiv, a fost afectat exportul. Nivelul înalt de incertitudine economică generalizată a făcut ca agenții economici să fie mai reticenți în apelarea la credite bancare noi. Prin urmare, activitatea investițională a fost destul de pasivă și întreprinderile industriale au produs mai puțin, cu efect negativ ulterior asupra serviciilor de transport și comerțului interior.
- 12.** Produsul intern brut (PIB) în anul 2012 a însumat 88.2 mld. lei, micșorându-se față de anul precedent cu 0.7% (în prețuri comparabile). Această situație a fost condiționată, în general, de diminuarea cererii externe la bunurile fabricate în Moldova și slăbirea celei interne din contul consumului final. Cea mai semnificativă influență asupra descreșterii PIB l-a avut valoarea adăugată brută (VAB) creată în agricultură, gradul de influență asupra PIB fiind negativ (-2.5%). Totodată, influență pozitivă asupra PIB a avut VAB creată în comerțul interior (+0.5%), transportul și comunicații (+0.3%), în alte activități de servicii (+1.1%) și în industrie (+0.1%).

Tabelul 1. Evoluția PIB în anii 2011 și 2012

PIB pe categorii de resurse și de utilizări	În prețuri curente, mil. lei		Structura, %		În % față de perioada respectivă a anului precedent		Gradul de influență (+/-), %	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
RESURSE								
Valoarea adăugată brută din care:	68390	73686	83.0	83.5	106.3	99.0	5.2	-0.8
agricultura	10095	9896	12.3	11.2	105.2	79.9	0.6	-2.5
industria	11518	12314	14.0	14.0	110.2	100.8	1.4	0.1
servicii	48551	53219	58.9	60.3	105.4	103.1	3.2	1.9
serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-1774	-1743	-2.2	-2.0	101.2	114.5	0.0	-0.3
Impozitele nete pe produs	13959	14542	17.0	16.5	109.6	100.8	1.6	0.1
PIB	82349	88228	100.0	100.0	106.8	99.3	6.8	-0.7
UTILIZĂRI								
Consumul final	96091	103063	116.7	116.8	107.3	100.9	8.5	1.1
Formarea brută de capital din care:	19904	20861	24.2	23.7	113.1	97.2	3.0	-0.7
formarea brută de capital fix	19179	20864	23.3	23.7	113.0	101.8	2.9	0.4
Exportul net	-33646	-35696	-40.9	-40.5	112.1	102.8	-4.7	-1.1

Sursă: Biroul Național de Statistică

- 13.** În anul 2012 prețurile de consum au crescut cu 4.6% față de 2011, comparativ cu 7.6% în anul 2011. Creșterea prețurilor a fost condiționată, în general, de condițiile climatice nefavorabile, precum și majorarea tarifelor la serviciile comunal-locative (apeduct și canalizare și energie electrică).
- 14.** În ianuarie-decembrie 2012 la bugetul public național au fost acumulate venituri în creștere cu 11.2% față de perioada similară a anului 2011, constituind circa 33.5 mld. lei. Aproape la toate componentele se atestă o ușoară accelerare a creșterii. S-au

efectuat cheltuieli în sumă de circa 35.4 mld. lei, fiind în creștere cu 10.2%. Astfel, deficitul bugetar la sfârșitul lunii decembrie 2012 a constituit 1839.4 mil. lei, fiind cu 121.9 mil. lei sub nivelul celui înregistrat la aceeași dată a anului 2011. Suma totală a **datoriei de stat** (internă și externă), administrată de Guvern, la sfârșitul lunii decembrie 2012 a constituit 21.2 mld. lei, în creștere cu 10.3% față de sfârșitul lunii decembrie 2011. Datoria de stat internă s-a majorat cu 5.9% și cea externă – cu 9.0%.

- 15. Gradul de dependență a economiei naționale de exterior rămîne a fi înalt.** Conform datelor Balanței de Plăți pentru anul 2012 deficitul contului curent a constituit 6.8% în raport cu PIB (în anul 2011 – 11.2%), transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă și transferurile efectuate de muncitori) - 24.5% (în anul 2011 – 22.8%), balanța negativă a bunurilor și serviciilor – 40.4% (în anul 2011 – 40.9%), datoria externă brută – 82.1% (în anul 2011 – 77.6%). Evoluția comerțului exterior în anul 2012 a fost influențată de situația creată pe plan extern, în special în țările care sînt principali parteneri comerciali ai Republicii Moldova. Pe plan intern se menține dominarea în continuare a produselor necesare pentru funcționarea economiei, precum și celor destinate consumului populației. De asemenea, unul dintre factorii principali ce a influențat comerțul exterior a fost scăderea drastică a volumului producției agricole. În anul 2012 exporturile au scăzut cu 2.5%, iar importurile au crescut cu 0.4%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 3051.3 mil. dolari SUA, cu 76.8 mil. dolari mai mare față de cel înregistrat în anul 2011.
- 16. Dezvoltarea industriei a fost influențată de condițiile climaterice din anul 2012, și de modificarea cererii** la unele categorii de mărfuri de producție autohtonă pe piața internă și externă, precum și stagnarea în sectorul construcțiilor. Astfel, volumul producției fabricate de întreprinderile industriale în ianuarie-decembrie 2012 a constituit 36.4 mld. lei și a înregistrat o scădere de 1.9% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-decembrie 2011, inclusiv cu 4.6% - volumul producției și distribuției de energie electrică și termică, cu 2% - volumul producției industriei extractive și cu 1.5% - volumul producției industriei prelucrătoare.
- 17. Condițiile meteorologice extrem de nefavorabile din anul 2012 au afectat sectorul agricol.** Ca rezultat, producția agricolă în toate categoriile de gospodării, în ianuarie-decembrie 2012 a constituit 19.9 mld. lei și a înregistrat o descreștere esențială de 22.3% (în prețuri comparabile) față de perioada respectivă a anului precedent. Micșorarea producției agricole a fost determinată de scăderea accentuată a producției vegetale - cu 32.0%, producția animalieră a înregistrat o descreștere moderată - cu 2.1%, respectiv.
- 18. În anul 2012 volumul investițiilor în active materiale pe termen lung au înregistrat o scădere de 4.2%** (în prețuri comparabile), însumînd circa 16.6 mld. lei (în prețuri curente).
- 19. Unii indicatori sociali indică asupra îmbunătățirii situației cetățenilor din punct de vedere social.** *Cîștigul salarial* nominal mediu lunar al unui salariat în economie în anul 2012 a constituit 3386.2 lei și s-a majorat cu 11.3% comparativ cu anul 2011 în termeni nominali, iar în termeni reali a crescut cu 6.4%. Valoarea medie a *pensiei lunare* la 1 ianuarie 2013 a constituit 957.6 lei și s-a majorat cu 9.6% față de aceeași dată a anului precedent în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 5.2%. Mărimea *minimului de*

existență în anul 2012 a constituit în medie pe o persoană 1507.5 lei, fiind în creștere comparativ cu anul 2011 cu 0.3%. *Veniturile reale disponibile pe cap de locuitor* au înregistrat o mică descreștere. *Veniturile disponibile* lunare ale populației în anul 2012 au constituit în medie pe o persoană 1508.8 lei. Deși în termeni nominali cifrele arată o creștere a acestora cu 4.4%, totuși în termeni reali cifrele indică o descreștere de -0.2%.

20. Numărul șomerilor înregistrați s-a micșorat. Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii, în anul 2012 a fost de 67.7 mii, fiind cu 16.3 mii persoane mai mic față de 2011. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 62.3% din total numărul de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – 64.3%. *Rata șomajului* (proporția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară în anul 2012 a înregistrat 5.6%, fiind mai mică cu 1.1 p.p. față de 2011. La oficiile forței de muncă în ianuarie-decembrie 2012 au fost înregistrați circa 51.4 mii *șomeri*, cu 23.6% mai puțin decât numărul acestora înregistrați în perioada similară a anului 2011.

Referințe metodologice privind calculul sărăciei

- 21.** În Republica Moldova, calculul indicatorilor privind sărăcia se realizează de Biroul Național de Statistică, în baza Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice. Ultima ajustare a metodologiei de calcul a indicatorilor sărăciei a fost realizată în anul 2006, în corespundere cu cele mai bune practici internaționale. Totodată, în conformitate cu recomandările internaționale metodologia de calcul a indicatorilor privind sărăcia urmează a fi revizuită periodic, pentru a fi ajustată la realitățile economice existente. În anul 2012, Biroul Național de Statistică a inițiat procedura de revizuire a metodologiei, cu scopul de a o ajusta la tendințele înregistrate în consumul gospodăriilor casnice pe parcursul ultimilor 5 ani. Se preconizează ca noua metodologie să fie aplicată în anul 2014 asupra datelor anului 2013. Asigurarea comparabilității datelor în urma implementării noii metodologii este o condiție necesară și importantă în procesul de elaborare a politicilor, de care trebuie să țină cont autoritățile statistice.
- 22.** Determinarea ratelor de sărăcie se realizează prin compararea consumului gospodăriilor cu un prag de sărăcie. Pragul sărăciei absolute reprezintă suma cheltuielilor lunare pentru produsele alimentare, bunuri nealimentare și servicii, constituind în 2012 – 1143.4 lei. Pragul sărăciei extreme reprezintă valoarea monetară a unui coș alimentar definit în termeni de consum minim zilnic de calorii, egal cu 2.282 Kcal de persoană pe zi, ajustat la adult echivalent, care a însumat în 2012 – 618.4 lei. O persoană este considerată săracă dacă cheltuielile lunare sînt mai mici decît pragul sărăciei.

Evoluția sărăciei în anul 2012

- 23. Pe fundalul unui declin economic, în anul 2012, nivelul sărăciei în Republica Moldova a continuat să scadă.** În anul 2012 economia Moldovei a fost afectată de criza economică din Europa și de clima extrem de caldă și uscată, care a influențat declinul sectorului agricol. Ca rezultat, PIB a înregistrat o diminuare de 0.7%. Evoluțiile din sectorul economic au influențat nivelul de trai al populației, acestea fiind resimțite mai pronunțat de populația de la orașe. În pofida acestor fenomene, la nivel național sărăcia în țară s-a diminuat. Efectele negative ale crizei economice și ale secetei au fost atenuate de politicile sociale ale statului orientate spre categoriile sărace ale populației, dar și de creșterea volumului remitențelor de peste hotare.
- 24. Rata sărăciei absolute a scăzut de la 17.5% în 2011 pînă la 16.6% în 2012.** Astfel, pe parcursul ultimului an au fost scoși din sărăcie circa 28.5 mii persoane. În anul 2012 o persoană s-a considerat săracă dacă consumul mediu lunar a fost mai mic de 1143.4 lei (circa \$94) – valoarea pragului sărăciei absolute¹.
- 25. Nivelul sărăciei extreme, de asemenea, a înregistrat un trend negativ.** Ponderea populației expusă sărăciei extreme a constituit în 2012 – 0.6%, fiind în scădere cu 0.3 puncte procentuale față de 2011. Deși numărul celor supuși sărăciei extreme a scăzut cu circa 9.5 mii persoane, totuși mai rămîn expuși riscului de sărăcie extremă circa 19.5 mii cetățeni. Consumul lunar al acestora a fost mai mic decît valoarea pragului sărăciei extreme² – 618.4 lei (circa \$51).

Tabelul 2. Indicatorii sărăciei în anii 2006 – 2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pragul absolut al sărăciei (lei)	747.4	839.3	945.9	945.9	1015.9	1093.1	1143.4
Rata sărăciei absolute (%)	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6
Profunzimea sărăciei absolute (%)	7.9	5.9	6.4	5.9	4.5	3.2	2.9
Severitatea sărăciei absolute (%)	3.0	2.1	2.3	2.0	1.4	1.0	0.8
Pragul sărăciei extreme (lei)	404.2	453.9	511.5	511.5	549.4	591.2	618.4
Rata sărăciei extreme (%)	4.5	2.8	3.2	2.1	1.4	0.9	0.6
Profunzimea sărăciei extreme (%)	1.0	0.5	0.5	0.4	0.3	0.1	0.1
Severitatea sărăciei extreme (%)	0.4	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0

Sursa: BNS, în baza datelor CBGC

- 26. În anul 2012 profunzimea sărăciei³, care măsoară deficitul de venituri ale persoanelor sărace în raport cu pragul sărăciei, a înregistrat un trend descendent.** Astfel, în 2012

¹ Pragul sărăciei absolute reprezintă suma cheltuielilor totale de consum pentru produsele alimentare, bunuri nealimentare și servicii. Pragul sărăciei absolute pentru 2012 s-a obținut prin multiplicarea pragului sărăciei absolute pentru 2011 la Indicele Prețului de Consum mediu anual pentru 2012 (104.6%), în conformitate cu metodologia de calcul a pragului sărăciei.

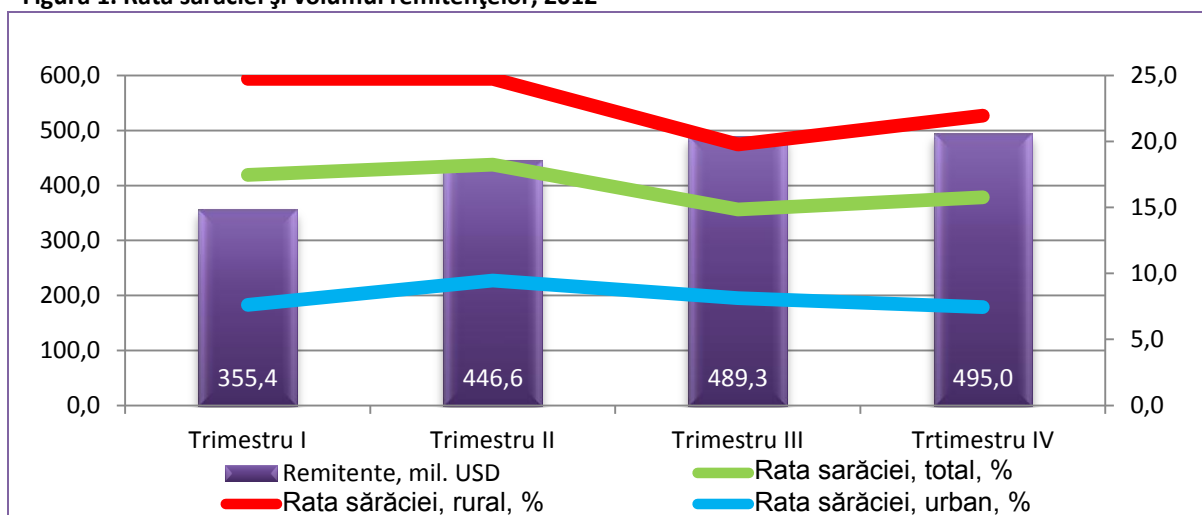
² Pragul sărăciei extreme reprezintă valoarea monetară a unui coș alimentar, definit în termeni de consum minim zilnic de calorii, egal cu 2.282 Kcal de membru al GC pe zi ajustat la adult echivalent

³ Profunzimea sărăciei măsoară deficitul de resurse al populației sărace în raport cu pragul sărăciei. Deficitul de resurse al populației sărace se referă la suma necesară pentru ca fiecare individ sărac să ajungă la nivelul pragului de sărăcie. Acest indicator este folosit pentru stabilirea nivelului resurselor necesare reducerii sărăciei în cazul unui transfer monetar orientat în mod exclusiv săracilor.

profundzimea sărăciei, s-a redus de la 3.2% pînă la 2.9%. Or, în 2012, fiecare persoană săracă avea un deficit mediu lunar de circa 33 lei pentru a depăși starea de sărăcie. Prin extinderea sumei la întreaga populație săracă reiese că transferul monetar lunar necesar săracilor pentru a depăși starea de sărăcie constituie circa 18.4 milioane lei, iar suma anuală – 221 milioane lei.

- 27. Cu toate că la nivel național în 2012 sărăcia s-a diminuat, analiza datelor dezagregate pe medii de reședință, arată că la sate s-a înregistrat o diminuare a sărăciei, iar la orașe – o tendință de creștere.** Dacă în mediul rural sărăcia a scăzut de la 25% în 2011 pînă la 22.8% în 2012, în mediul urban – a crescut de la 7.4% pînă la 8.2%. Sporirea volumului remitențelor și programele cu menire socială promovate de Guvern au fost principalii factori care au favorizat bunăstarea populației. Pe de altă parte, factorii care au determinat regresul au fost: seceta, stagnarea sectorului industrial, criza economică din UE, creșterea prețurilor la produsele alimentare și serviciile comunale.
- 28. Majorarea veniturilor remise de emigranții de peste hotare a constituit unul din factorii principali care a influențat reducerea ratelor de sărăcie.** În 2012 transferurile bănești de peste hotare au crescut cu 11.6% față de anul precedent. Cea mai mare parte din suma remitențelor (peste 60%) este orientată spre mediul rural, ceea ce explică diminuarea ratelor de sărăcie de la sate. Din figura de mai jos se observă că cele mai mici rate ale sărăciei se înregistrează atunci cînd nivelul remitențelor este înalt.

Figura 1. Rata sărăciei și volumul remitențelor, 2012

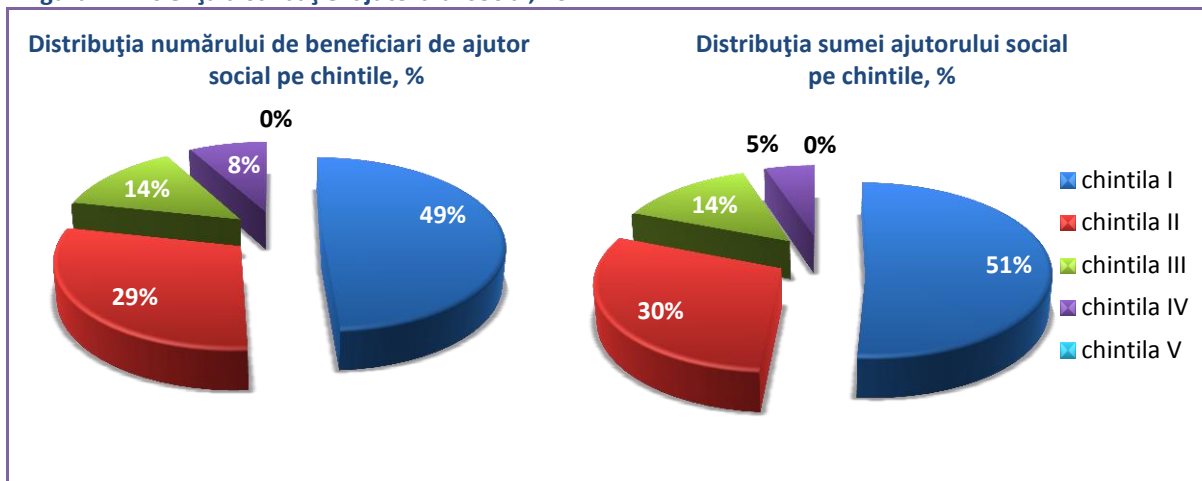
Sursa: Ministerul Economiei - în baza CBGC, Banca Națională a Moldovei

- 29. Un impact pozitiv asupra familiilor sărace l-a avut ajutorul social, acordat de Guvern după o formulă care permite alocarea mult mai precisă a resurselor pentru a ajuta persoanele cu adevărat sărace.** În anul 2012 circa 78 mii familii defavorizate au beneficiat de cel puțin o plată a prestației de ajutor social. Circa 60% din familiile beneficiare au avut în componența lor, cel puțin un copil. Suma transferată spre aceste familii a constituit 382.8 mil. lei, fiind în creștere cu aproape 16% față de 2011⁴.

⁴ Raport Social Anual 2012, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

- 30. Ajutorul social continuă să fie cea mai eficientă prestație socială pentru combaterea sărăciei.** Conform datelor CBGC, în 2012 circa 78% din beneficiarii de ajutor social se plasează în chintilele I și II, și circa 81% din banii alocați pentru ajutorul social ajung la cele mai sărace familii (Figura 2). Totodată, se constată că există încă unele erori de sistem. Circa 19% din suma ajutorului social este utilizată ineficient, fiind direcționată spre populația cu venituri relativ mai mari (chintilele III-IV).

Figura 2. Eficiența distribuției ajutorului social, 2012

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

- 31. Statul dispune de mijloace financiare suficiente pentru a elimina practic integral sărăcia, dar acestea nu sunt alocate în modul cel mai eficient și mai just.** Analiza datelor arată că, prestația alocată în cadrul programului de ajutor social scade esențial incidența sărăciei în rândul beneficiarilor. Conform calculelor de mai sus (pag. 11, punctul 26) pentru a eradica sărăcia din societate, statului i-ar trebui circa 221 milioane lei. În realitate, în cadrul programului de ajutor social, în anul 2012 au fost cheltuiți 382.8 milioane lei. Astfel, Republica Moldova dispune de suficiente resurse pentru a reduce la zero sărăcia, dar aceasta cere o distribuție și mai precisă a resurselor alocate în cadrul ajutorului social. În asemenea mod s-au eficientizat utilizarea banilor publici în prezent circa 19% dintre resurse ajung la beneficiari cu venituri relativ mari.
- 32. Mărimea venitului lunar minim, garantat prin prestația de ajutor social, asigură ieșirea din sărăcia extremă, însă nu și din cea absolută.** Valoarea venitului lunar minim garantat (VLMG) în anul 2012 a constituit 640 lei. Această sumă depășește valoarea pragului sărăciei extreme cu 3.5%, însă este mai mică decât valoarea pragului sărăciei absolute cu 44% (1143 lei comparativ cu 640 lei). În acest context, sunt necesare elaborarea unor politici de ajustare treptată a VLMG la valoarea pragului sărăciei absolute, ținând cont de faptul că ajutorul social a fost conceput pentru a eradica sărăcia din societate.
- 33. O componentă a ajutorului social cu impact semnificativ asupra sărăciei a fost ajutorul pentru perioada rece a anului.** Această prestație socială are menirea de a susține familiile defavorizate și familiile cu venituri mici, în legătură cu costurile mari ale resurselor energetice în perioada rece a anului. Ca și ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului reprezintă o plată socială eficientă, fiind orientată preponderent spre cei săraci. Circa 76% din suma alocată pentru acest ajutor este orientată spre persoanele sărace, și circa 77% din beneficiari se regăsesc în chintilele I și II.

- 34. În anul 2012 a fost finalizată reforma de tranziție de la sistemul de compensații nominative, bazat pe categorii de beneficiari, la un sistem de ajutor social, orientat spre cei mai săraci cetățeni.** Începînd cu luna iulie 2012 achitarea compensațiilor nominative a fost stopată. Este o reformă importantă implementată de Guvern, care va permite utilizarea mai eficientă a resurselor financiare ale statului în vederea eradicării sărăciei din rîndul populației. Analiza datelor statistice, arată că compensațiile nominative reprezentau niște plăți sociale ale statului cu impact minor asupra sărăciei. În prima jumătate a anului 2012, pînă la stoparea acestor plăți, peste 60% din banii alocați pentru compensațiile nominative au ajuns la persoanele care nu erau sărace și nu aveau nevoie de susținere din partea statului.
- 35. Seceta din anul 2012 a fost factorul esențial care a influențat negativ, nu doar economia țării, dar și nivelul de trai al cetățenilor.** În anul 2012 volumul producției agricole a scăzut cu 22.3 la sută. În rezultat, veniturile populației, obținute din activitatea agricolă au scăzut cu 4.2%. Evoluțiile din sectorul agricol a afectat atît populația din mediul rural, cît și cea din mediul urban. Pentru mediul rural, seceta a rezultat în producție mai puțină, venituri mai mici, lipsă de stocuri de producție pentru anul 2013. În mediul urban au fost afectate micile industrii, funcționarea cărora depinde de calitatea și cantitatea producției agricole.
- 36. Se anticipează că efectele secetei vor fi resimțite mai profund de cetățenii de la sate în anul 2013.** Volumul mic al recoltei obținut pe parcursul anului 2012 nu va putea asigura menținerea stocurilor de cereale, legume și furaje, ceea ce va crea presiune asupra bugetelor gospodăriilor casnice. Deficitul de furaje pentru animale va afecta fermele mici și gospodăriile țărănești, deținători de animale. Deja la finele anului 2012 s-a înregistrat o descreștere a producției de carne de vită și lactate cu 4% și, respectiv cu 7%. Efectele întîrziate ale secetei asupra mediului rural au fost demonstrate pe parcursul anilor precedenți, cînd secetele din anii 2003, 2007 au avut ca efect creșterea sărăciei rurale în 2004, și respectiv 2008.
- 37. Condițiile climaterice nefavorabile au afectat industriile mici ale orașelor, și implicit nivelul de trai al cetățenilor din mediul urban.** Diminuarea producției agricole a cauzat micșorarea bazei de materie primă pentru industria alimentară. Două ramuri esențiale ale acestei industrii - prelucrarea și conservarea legumelor și fructelor, și morăritul și panificația - au suferit pierderi deosebit de mari ale producției (23% și, respectiv 25%), răspunzînd astfel scăderii calității și cantității materiilor prime furnizate de agricultură. Aceste evoluții au influențat direct nivelul de trai al populației de la orașe. Numărul de salariați în industrie a scăzut cu 1.2%, iar veniturile obținute din salarizare – cu 4.6%.
- 38. Pe lîngă efectele negative ale secetei, întreprinderile exportatoare au fost influențate de criza economică din Europa, avînd impact asupra veniturilor producătorilor și angajaților.** Astfel, în anul 2012 exporturile țării au scăzut cu 2.5%, inclusiv exportul către UE – cu 6.4%. Scăderea cererii europene a reprezentat principalul factor ce a contribuit la diminuarea exporturilor moldovenești de îmbrăcăminte și încălțăminte,

unele din cele mai importante articole de comerț cu Europa. Totodată, și factorul meteorologic a contribuit la diminuarea exporturilor. Condițiile climaterice nefavorabile au afectat exporturile moldovenești de produse agricole și alimentare practic spre toate destinațiile. De exemplu, în 2012 exporturile de cereale, semințele și fructele oleaginoase, în special către UE, s-au înjumătățit comparativ cu 2011.

39. Creșterea prețurilor la produsele alimentare și serviciile comunale a constituit un alt factor care a influențat nivelul de bunăstare al cetățenilor. Cele mai mari creșteri ale prețurilor s-au înregistrat la produsele alimentare: ouă (+48%), castraveți (+37%), tomate(+24%), fructe proaspete (+8.1%). Prețurile mai înalte la produsele alimentare au susținut veniturile populației de la sate, având în vedere că producția agricolă se produce preponderent în mediul rural. Pe de altă parte, aceste creșteri au generat cheltuieli mai mari pentru populația de la orașe. Concomitent bugetele familiilor, în special, a celor de la orașe, au fost influențate de creșterea prețurilor la serviciile comunal-locative. Pe parcursul anului 2012, tarifele la serviciile comunale au crescut în medie cu circa 11%, inclusiv gaze naturale – 17.7%, apă și canalizare – 12.7%, încălzire centrală – 12%, energie electrică – 7.7%. În rezultat, cheltuielile populației pentru aceste servicii au crescut cu 11.4%, în așa mod fiind limitat accesul la alte bunuri/servicii necesare unui trai decent.

Realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în domeniul sărăciei

40. Prin semnarea Declarației Mileniului din anul 2000, Republica Moldova și-a luat angajamentul de a reduce până la finele anului 2015 sărăcia și foametea. Astfel, Guvernul și-a propus realizarea următoarelor obiective:

▶ Ținta 1:

- Reducerea ratei populației cu un consum sub 4.3 dolari per zi pe persoană de la 34.5% în 2006 pînă la 29% în 2010 și pînă la 23% în 2015

▶ Ținta 2:

- Micșorarea ponderii populației sub pragul absolut al sărăciei de la 30.2% în 2006 pînă la 25% în 2010 și pînă la 20% în 2015.

▶ Ținta 3:

- Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4.5% în 2006 pînă la 4% în 2010 și pînă la 3.5% în 2015.

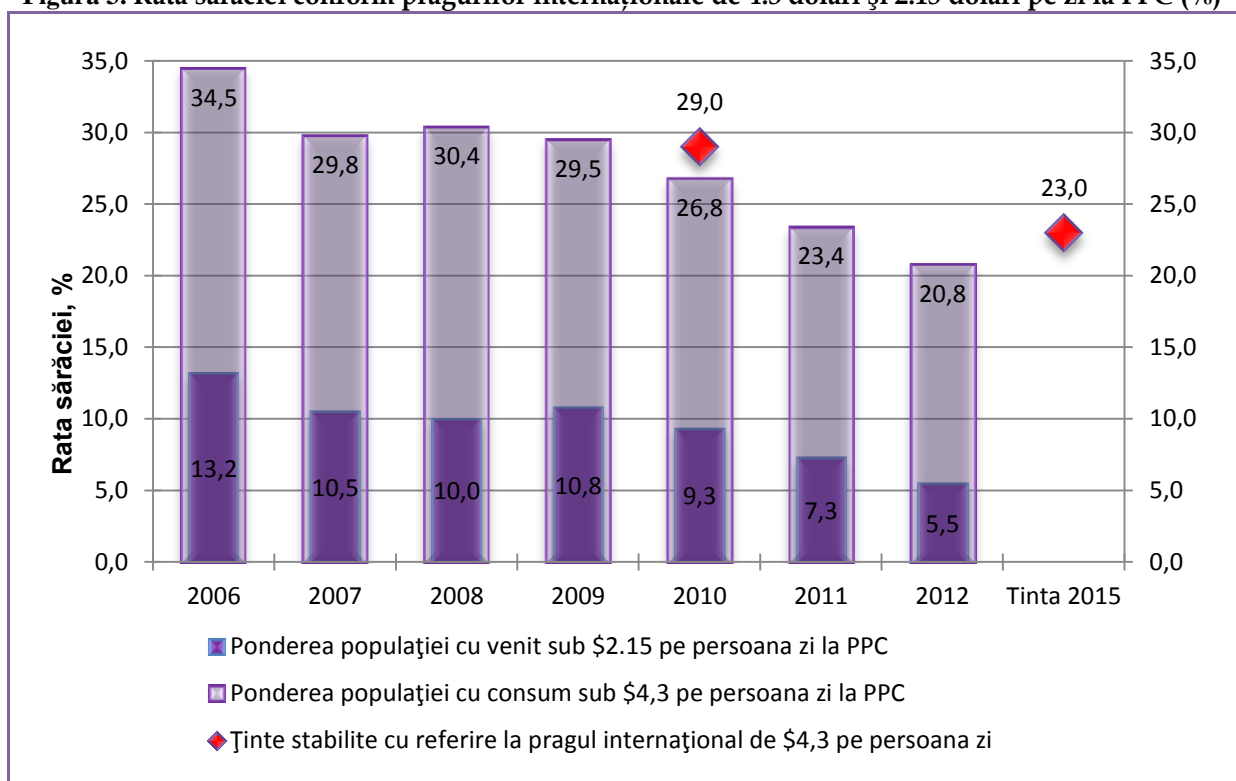
41. În anul 2012 Republica Moldova a înregistrat un progres foarte bun în realizarea obiectivelor aferente reducerii sărăciei.

Ținta 1: Reducerea ratei populației cu un consum sub 4.3 dolari per zi pe persoană de la 34.5% în 2006 pînă la 29% în 2010 și pînă la 23% în 2015

În 2012, Republica Moldova a reușit deja să atingă ținta finală stabilită pentru 2015, în ceea ce privește reducerea sărăciei conform pragului internațional de 4.3 dolari. Astfel, incidența sărăciei la pragul internațional de 4.3 dolari per zi a scăzut de la 34.5% în 2006 la 20.8% în 2012, fiind depășită ținta finală pentru 2015 de 23.0% (Figura 3).

Pînă în 2006 drept indicator internațional de monitorizare a sărăciei în Republica Moldova a fost utilizat „ponderea persoanelor cu venit sub 2.15 USD pe zi la PPC”. În 2006 acest indicator constituia 13.2%, diminuînd în 2012 pînă la 5.5%. Odată cu revizuirea țintelor ODM, s-a decis trecerea la un standard mai înalt de măsurare a sărăciei – pragul internațional al sărăciei de 4.3 dolari pe zi/persoană la PPC și utilizarea consumului în locul venitului pentru aprecierea bunăstării populației, dat fiind că cheltuielile de consum constituie un indicator mai precis pentru Republica Moldova.

Figura 3. Rata sărăciei conform pragurilor internaționale de 4.3 dolari și 2.15 dolari pe zi la PPC (%)

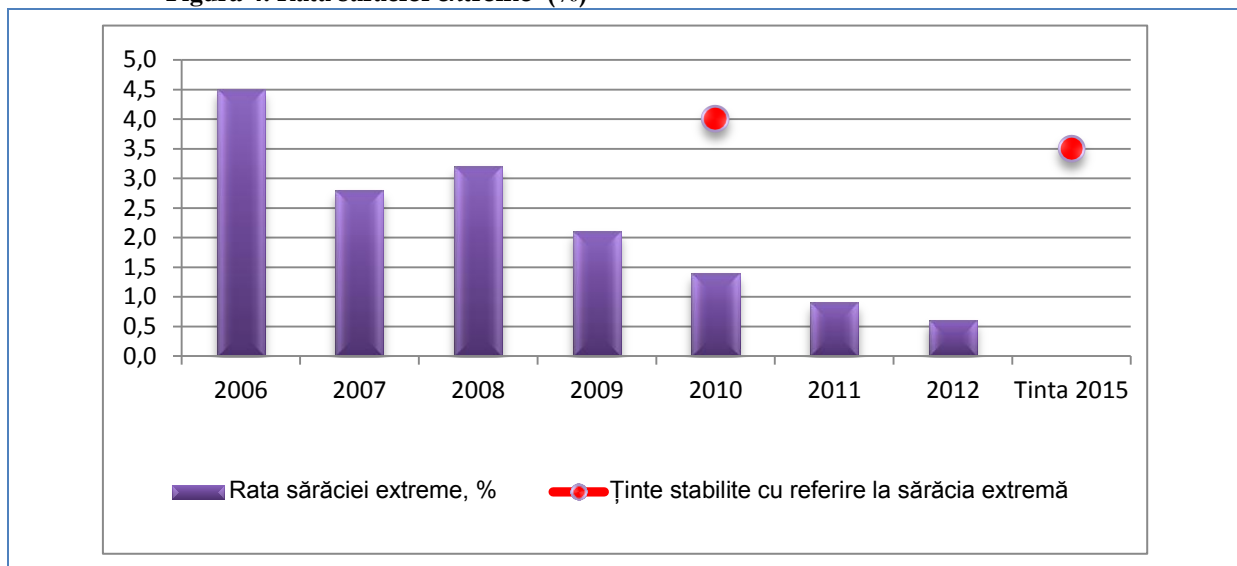
Sursa: Ministerul Economiei în baza CBGC

Ținta 2: micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei absolute de la 30.2% în 2006 pînă la 25% în 2010 și pînă la 20% în 2015.

A fost atinsă, cu mult înainte de termen, și ținta care se referă la populația aflată sub pragul național al sărăciei absolute. Acest indicator a scăzut de la 30.2% în anul 2006 la 21.9% în anul 2010, iar în 2012 indicatorul a atins 16.6%.

Ținta 3: Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4.5% în 2006 pînă la 4% în 2010 și pînă la 3.5% în 2015.

Țara a atins un progres impresionant și în combaterea sărăciei extreme, incidența căreia a scăzut pînă la 0.6% în anul 2012. Comparînd nivelul sărăciei extreme cu țintele prestabilite pentru anul 2010 și 2015 se poate concluziona că ambele ținte au fost deja atinse (Figura 4). În acest context, e important de a nu permite evoluția ascendentă a acestui indicator și a tinde spre eradicarea completă a sărăciei extreme și a foamei.

Figura 4. Rata sărăciei extreme (%)

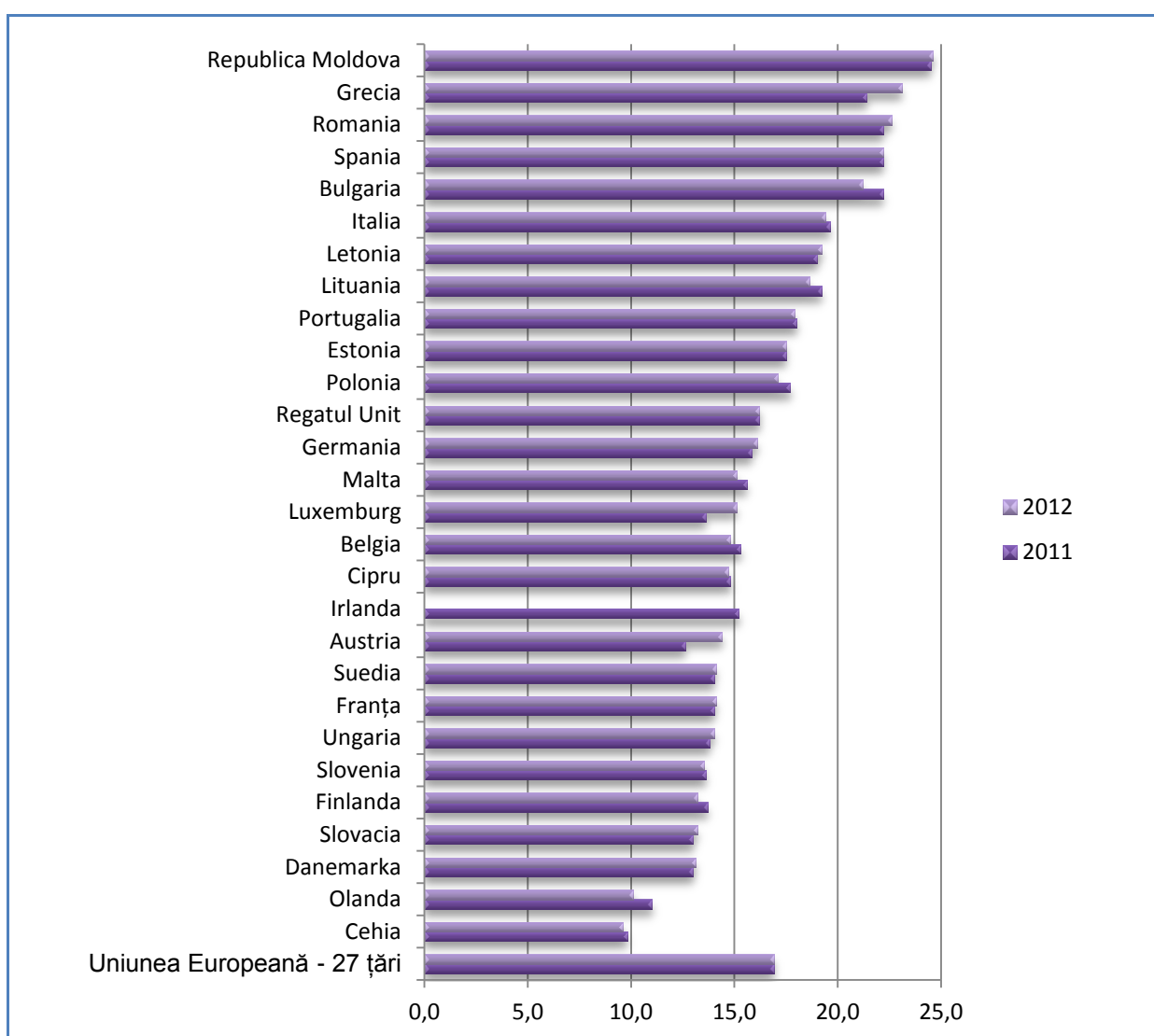
Sursa: Biroul Național de Statistică

42. Țintele stabilite pentru anul 2015 în obiectivul 1, de a reduce sărăcia și foametea, au fost deja atinse în anul 2012. E important de a continua și a stimula implementarea unor politici coerente și eficiente orientate spre susținerea persoanelor sărace. De asemenea, e necesară revizuirea țintelor actuale și stabilirea unor ținte mai ambițioase pentru perioada de pînă și după 2015, în vederea diminuării continue a ratelor sărăciei și alinierii standardelor de viață naționale la cele europene.

Sărăcia în Republica Moldova în comparație cu țările UE și CSI

43. Republica Moldova rămîne a fi cea mai săracă țară în comparație cu țările Uniunii Europene. În 2012, rata sărăciei în Republica Moldova, conform pragului relativ de 60% din venitul median⁵ a fost de 24.6%. Moldova este mai săracă decît cele mai sărace țări din UE cum sînt Grecia, România unde s-a înregistrat o rată de circa 23%, Spania – 22%, Bulgaria – 21%, Italia – circa 19%, etc. (Figura 5). Astfel, nivelul sărăciei în Republica Moldova este cu 7.7 puncte procentuale mai mare decît media în țările UE-27, care constituie 16.9%. Conform datelor Oficiului de statistică al Uniunii Europene, țările cu cele mai mici rate ale sărăciei din UE-27 sînt Cehia – cu 9.6%, Olanda – cu 10.1%, Danemarca, Slovacia, Finlanda – cu circa 13%. E remarcabil că în 11 state din cele 27, membre ale UE, rata sărăciei în 2012 a crescut în comparație cu 2011. Prin urmare, criza economică din regiune a afectat negativ nivelul de trai al cetățenilor din mai multe state ale UE.

Figura 5. Sărăcia în Republica Moldova în comparație cu țările Uniunii Europene, 2010-2011 (%)

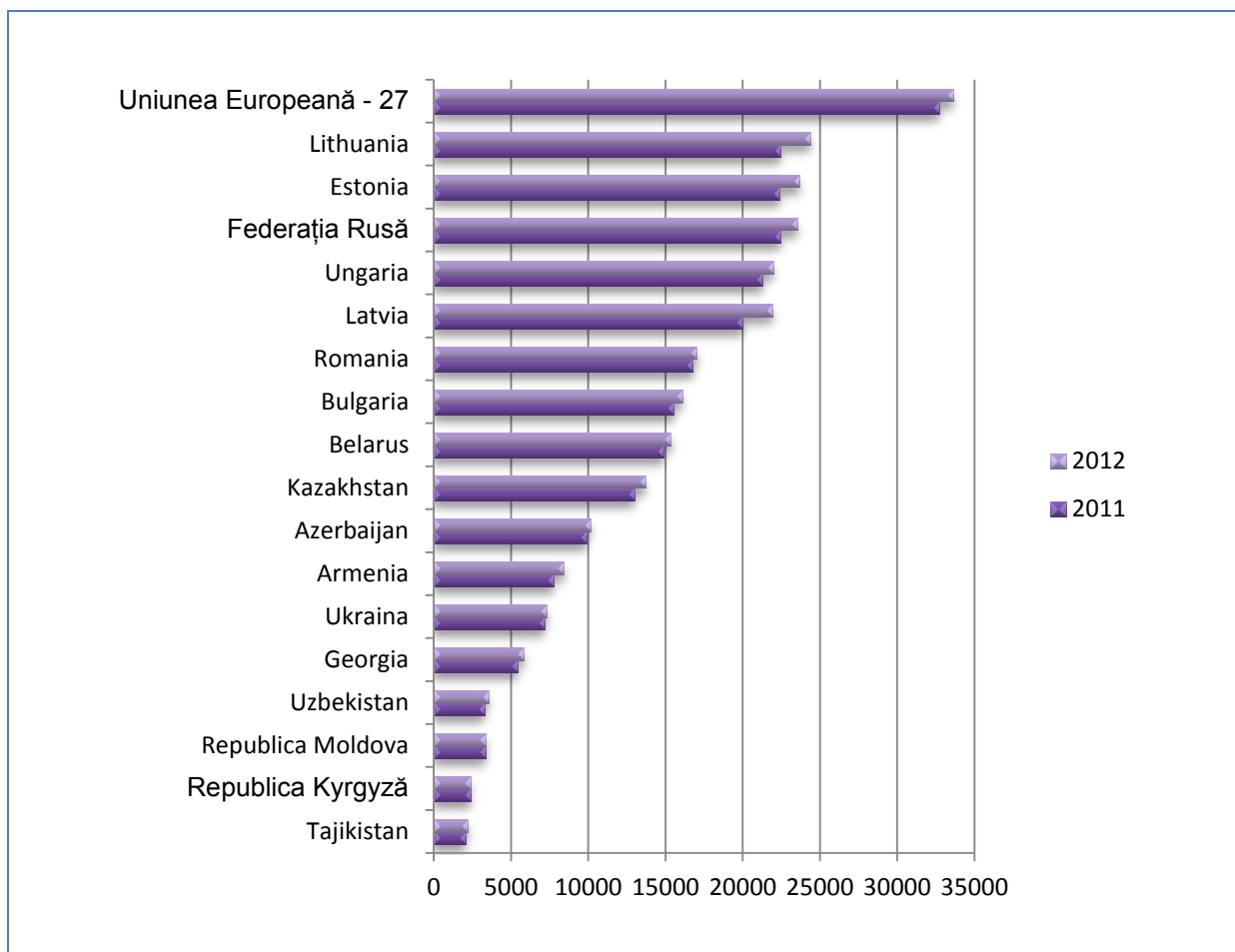

Sursa: Eurostat: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database, Ministerul Economiei, în baza CBGC

⁵În Uniunea Europeană indicatorul de bază pentru măsurarea sărăciei este Rata sărăciei relative, care reprezintă ponderea populației cu venituri sub pragul sărăciei relative, fixat la 60% din venitul median al gospodăriilor casnice. Indicatorii sărăciei în UE se calculează în baza Cercetării statistice EU-SILC (Veniturile și condițiile de trai ale gospodăriilor casnice). Pentru a asigura comparabilitatea datelor, pentru Republica Moldova a fost calculată rata sărăciei relative conform pragului de 60% din venitul bănesc median, în baza CBGC.

44. La fel ca în anul precedent, Republica Moldova rămîne țara cu cel mai mic PIB per capita printre statele europene, și devansează doar Kîrgîzstanul și Tadjikistanul în rîndul țărilor CSI. Conform datelor Băncii Mondiale, în 2012 PIB per capita la PPP în Moldova a constituit 3368 dolari SUA, fiind de 10 ori mai mic comparativ cu media pe țările Uniunii Europene, de 6 ori mai mic decît în Ungaria și de 5 ori mai mic decît în România și Bulgaria. Comparativ cu țările CSI Republica Moldova se clasează pe locul 8, fiind înaintea Kîrgîzstanului și Tadjikistanului, și în urma celorlalte state (Figura 6). Astfel, în Moldova PIB pe cap de locuitor este de 1.7 ori mai mic decît în Georgia, de 2 ori mai mic decît în Ucraina, de peste 4 ori mai mic față de Kazahstan și Belarus, și de 6 ori – față de Rusia. Existența unor decalaje esențiale între economiile țărilor din regiune și economia Republicii Moldova constituie factorul principal care determină exodul forței de muncă. Republica Moldova are nevoie de o creștere economică calitativă, însoțită de creșterea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, crearea locurilor de muncă și creșterea productivității muncii.

Figura 6. PIB per capita în Republica Moldova în comparație cu unele țări ale UE și țările CSI (dolari SUA)

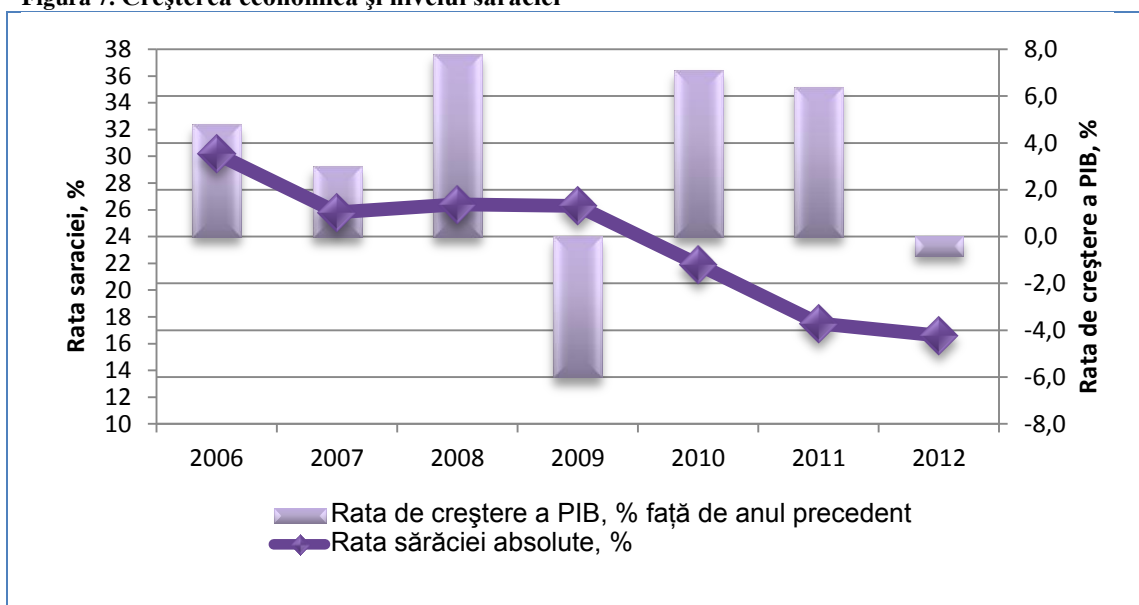

Sursa: Baza de date a Băncii Mondiale <http://databank.worldbank.org/Data/Views/Reports/TableView.aspx>

Creșterea economică și sărăcia

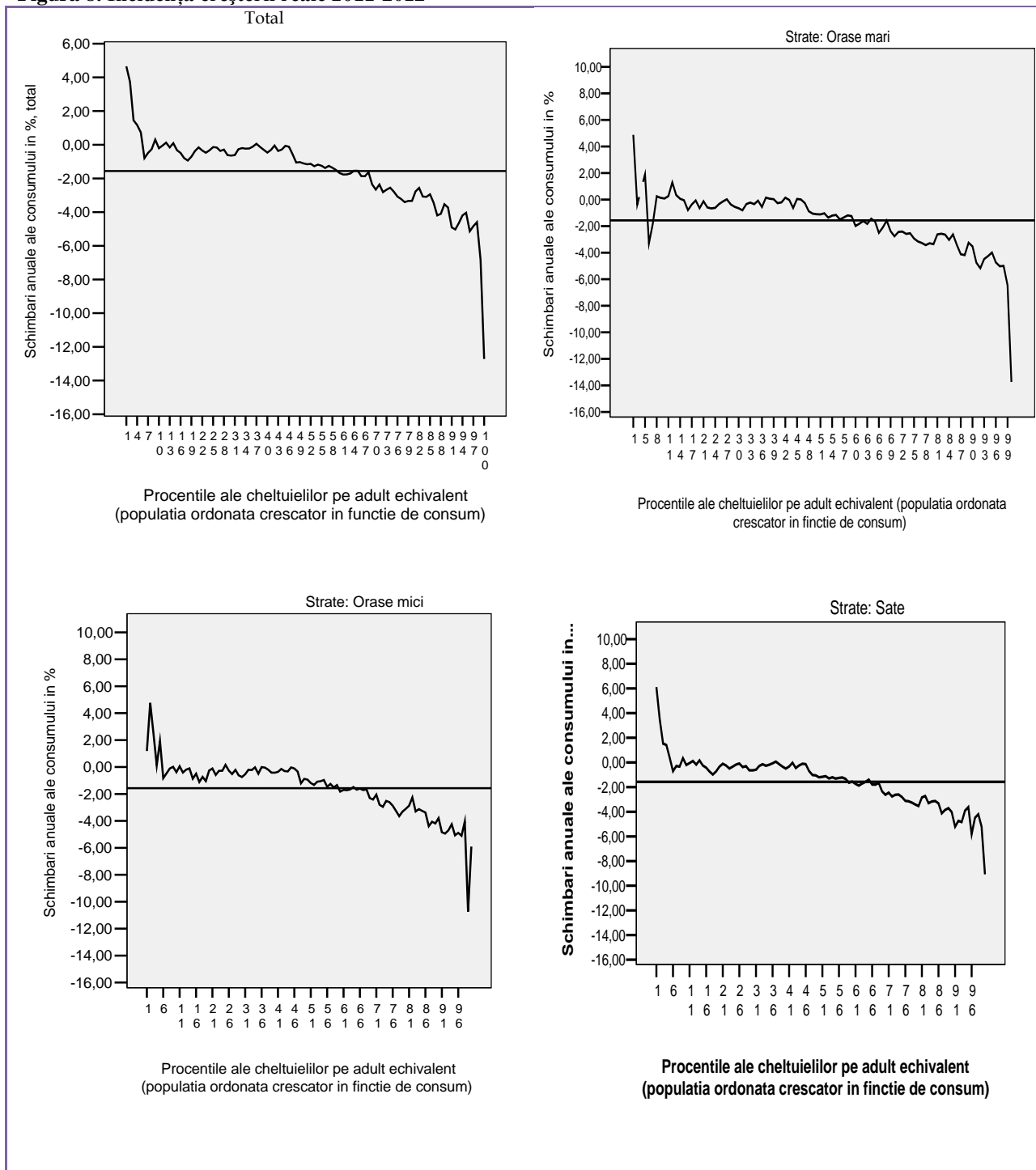
45. **Între creșterea economică și sărăcie există o relație interdependentă.** Progresul economic implică, de obicei, majorarea standardelor de viață și reducerea sărăciei. În anul 2012 s-a înregistrat o stagnare economică, care a influențat ratele de sărăcie. Deși la nivel național sărăcia s-a redus, totuși în mediul urban sărăcia a crescut.

Figura 7. Creșterea economică și nivelul sărăciei

Sursa: BNS, CBGC

46. **În perioada 2011-2012 rata sărăciei au scăzut în medie cu 0.9 puncte procentuale, această scădere fiind datorată în cea mai mare parte scăderii inegalității, și mai puțin creșterii consumului.** Gradul de influență a creșterii/descreșterii economice asupra nivelului de sărăcie se apreciază prin determinarea influenței creșterii consumului mediu (componentă a creșterii economice) și influenței redistribuirii (inegalitate) consumului asupra ratelor de sărăcie.
47. Analiza distribuției beneficiilor creșterii economice se realizează prin utilizarea curbelor de incidență. Curbele de incidență reprezintă rata de creștere a consumului, cumulată pe întreaga perioadă, pe axa verticală, și populația ordonată crescător în funcție de consum, pe cea orizontală. Totodată, curbele incidenței creșterii permit de a analiza care categorii de populație au câștigat/pierdut ca urmare a creșterii economice pe parcursul perioadei analizate. O curbă de incidență descendentă arată că persoanele din categoriile sărace ale populației beneficiază mai mult de pe urma creșterii sau pierd mai puțin de pe urma scăderii economiei. O curbă ascendentă arată contrariul. Valorile mai mari de zero indică că gospodăriile dintr-o anumită percentilă au înregistrat o creștere a consumului, iar cele mai mici de zero indică o reducere a consumului gospodăriilor casnice în perioada respectivă. Figura 8 prezintă curbele incidenței creșterii la nivel național și pe medii de reședință pentru perioada 2012 față de 2011.

Figura 8. Incidența creșterii reale 2011-2012

Sursa: Ministerul Economiei în baza datelor CBGC

48. În perioada anului 2012 consumul mediu cumulat al populației a scăzut cu circa 1.5%, iar din cauza declinului economic au pierdut mai mult cei bogați decât cei săraci. Analiza impactului creșterii/descreșterii economice arată că pentru 10% din populație consumul mediu a crescut, pentru 50% - a rămas practic la nivelul anului precedent, iar pentru restul 40% - consumul mediu a fost în descreștere. În creștere a fost doar consumul primelor 10 percentile⁶ (cei mai săraci), înregistrând o creștere de pînă la 5%. Totodată, cheltuielile de consum ale gospodăriilor mai bogate au marcat o descreștere de pînă la 13%. Aceste evoluții au influențat scăderea inegalității în țară, factor ce a determinat

⁶A suta parte din totalul populației.

scăderea ratelor de sărăcie la nivel național. Astfel, descreșterea economică a avut impact, în special, asupra populației care nu cade sub incidența sărăciei (percentilele 60 – 100).

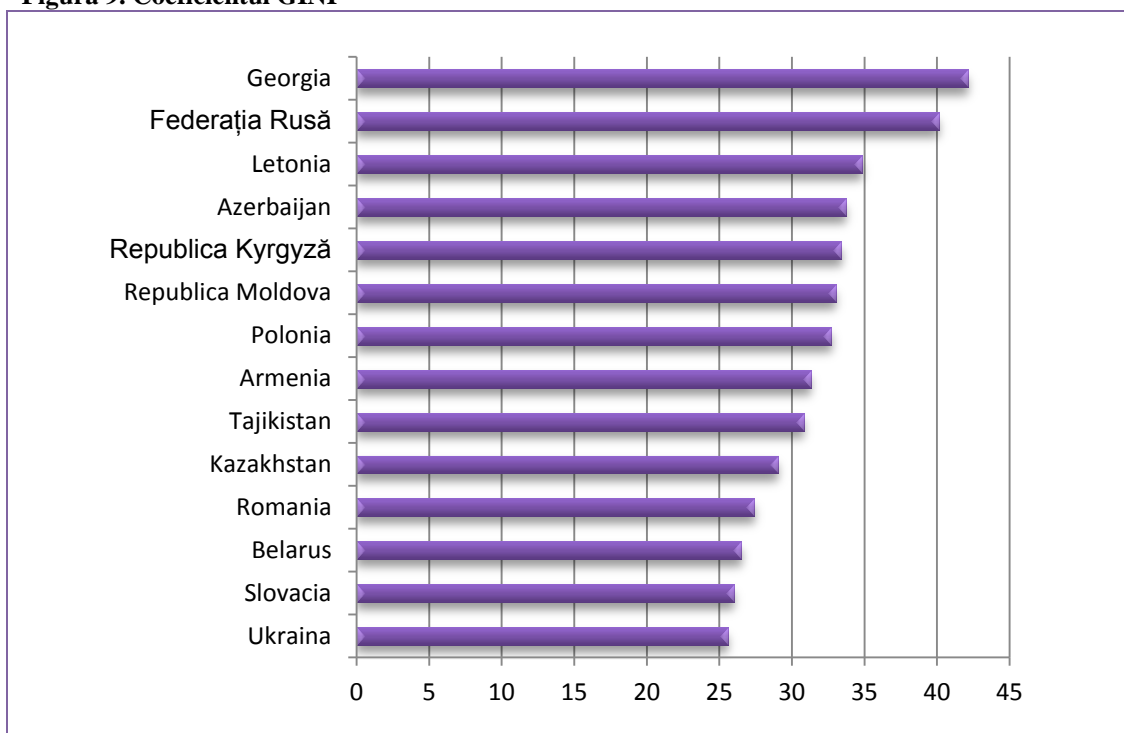
49. Analiza distribuției consumului după mediile de reședință denotă că descreșterea economică a influențat mai profund nivelul sărăciei în mediului urban decât în mediul rural. În mediul rural s-a obținut o creștere maximă a consumului de circa 6% pe când în orașele mari și mici de 5%. Totodată, în sate s-a înregistrat o descreștere maximă a consumului de 9%, iar în orașe – de aproape 14%. În general, descreșterea economică a influențat consumul celor mai înstăriți, însă această influență a fost mai impunătoare asupra consumului populației de la orașe din ultimele percentile.

Dinamica inegalității

50. În anul 2012 nivelul inegalității în Republica Moldova a continuat să scadă. Conform coeficientului Gini, nivelul inegalității a diminuat de la 0.2943 în 2011, pînă la 0.2824 în 2012. Inegalitatea a scăzut atît în mediul urban, cît și în cel rural. Cea mai esențială reducere a inegalității s-a obținut în mediul rural. Cu toate acestea, datele arată că nivelul inegalității în orașe este mai mic decît la sate. Cel mai echitabil este distribuit consumul în orașele mari, iar cel mai inequitabil – în mediul rural, unde s-a înregistrat cel mai înalt coeficient Gini.

51. Republica Moldova are un nivel mediu al inegalității în comparație cu țările din regiune. Comparînd nivelul inegalității cu inegalitatea în alte țări, se constată că Republica Moldova se poziționează la mijlocul listei țărilor analizate (Figura 9). Astfel, Moldova are un nivel al inegalității aproape identic cu cel din Kîrgîstan și Polonia, fiind surclasată de Armenia, Tadjikistan, Kazahstan, România. Totodată, Republica Moldova are un nivel mai redus al inegalității în comparație cu Letonia, Federația Rusă, Georgia.

Figura 9. Coeficientul GINI⁷

Sursa: Banca Mondială <http://databank.worldbank.org/Data/Views/Reports/TableView.aspx>

52. Alți indicatori, de asemenea, indică scăderea inegalității în țară. Distribuția cheltuielilor de consum pe chintile, arată o diminuare a diferenței dintre cheltuielile medii a celor săraci și bogați. Dacă în 2011 ponderea cheltuielilor celor mai sărace 20% din populație era de 8.7%, în 2012 această pondere a crescut la 9.3% (Tabelul 3). Totodată, indicatorul distribuția 90/10 a mediei cheltuielilor de consum relatează că cheltuielile medii ale celor mai sărace 10% din populație sînt de circa 5.3 ori mai mici decît ale celor mai înstărite 10% din populație. Diferența respectivă s-a micșorat în comparație cu anul trecut, fapt ce semnifică reducerea decalajului de venituri dintre cei bogați și cei săraci.

⁷Pentru Slovacia, Kazahstan, Tadjikistan, Letonia, Federația Rusă datele se referă la anul 2009, pentru Ucraina, Armenia și Moldova – la 2010, iar pentru restul țărilor – la 2011.

Tabelul 3. Distribuția cheltuielilor de consum în anii 2006 – 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Coefficientul Gini pe cheltuieli de consum pe persoana (ponderat)	0.315	0.298	0.292	0.3094	0.3050	0.2943	0.2824
Ponderea cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) pe adult echivalent, %:							
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100
Chintila I	8.2	8.1	8.3	7.9	8.1	8.7	9.3
Chintila II	12.8	12.9	13.5	13.1	13.0	12.8	13.6
Chintila III	17.1	16.7	16.7	16.9	16.6	17.1	17.8
Chintila IV	22.8	22.1	21.7	22.5	21.7	21.5	22.0
Chintila V	39.1	40.1	39.8	39.6	40.5	39.9	37.3
Distribuția 90/10, media cheltuielilor de consum pe adult echivalent	7.01	6.73	6.19	6.51	6.29	5.79	5.29

Sursa: ME, în baza datelor CBGC

53. Discrepanțele dintre veniturile celor săraci și celor bogați au avut tendințe de descreștere.

Populația cea mai puțin asigurată din chintila I a realizat în 2012 venituri medii lunare de 1063 lei, ceea ce reprezintă circa 57% din media pe țară. Comparativ cu veniturile populației din chintila superioară, veniturile celor din chintila inferioară sînt de 3 ori mai mici, cei din chintila superioară realizînd venituri medii lunare de 3168 lei (Tabelul 4). În comparație cu anul 2011, inegalitatea în dependență de venituri a avut tendințe de descreștere.

Tabelul 4. Distribuția veniturilor medii lunare după nivelul de bunăstare* în anii 2006 – 2012, lei

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Chintila I	519.8	694.8	794.4	749.6	873.2	1003.8	1062.6
Chintila II	746.8	961.9	1038.9	1084.4	1194.1	1388.3	1365.0
Chintila III	902.3	1182.2	1294.3	1359.3	1507.5	1649.7	1733.7
Chintila IV	1203.6	1458.5	1695.7	1763.2	1866.8	2069.2	2103.8
Chintila V	1785.7	2219.0	2505.8	2558.9	2715.0	3091.5	3168.3
Total	1035.8	1308.0	1469.7	1504.8	1635.9	1844.7	1849.9

* calculele sînt realizate pe adult echivalent

Sursa: ME, în baza datelor CBGC

Veniturile și cheltuielile de consum ale populației

➤ Evoluția veniturilor populației

54. Nivelul venitului mediu pe cap de locuitor, în termeni reali, în anul 2012 a înregistrat o tendință de descreștere. Venitul disponibil pe cap de locuitor în 2012 a constituit 1509 lei. Diminuarea veniturilor la nivel național (-0.2%) a fost cauzată, în special, de scăderea veniturilor din activitatea salariată și a celor obținute din activitatea individuală agricolă. Astfel, la nivel național veniturile din activitatea salariată au scăzut cu 4.6%, iar veniturile din activitatea agricolă – cu 4.2%. Aceste evoluții sunt legate de seceta anului 2012 și de criza economică din țările din regiune. Totodată, au fost înregistrate creșteri ale veniturilor populației obținute din prestațiile sociale acordate de stat (+6.2%), veniturilor din activitatea non-agricolă (+5.5%) și veniturilor din remitențe (+4.4%).

Tabelul 5. Evoluția veniturilor medii lunare pe cap de locuitor, %

	Național		Urban		Rural		Săraci		Nesăraci	
	Modificarea veniturilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea veniturilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea veniturilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea veniturilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea veniturilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %
Venit disponibil pe cap de locuitor	-0.2	100.0	-0.3	100.0	0.2	100.0	5.3	100.0	-1.2	100.0
Venit din activitatea salariată	-4.6	42.7	-3.6	55.4	-6.5	28.6	-0.4	26.0	-5.6	44.4
Venit din activitatea individuală agricolă	-4.2	9.6	-7.5	1.3	-4.1	18.8	-6.2	17.5	-3.8	8.8
Venit din activitatea individuală non-agricolă	5.5	7.2	6.3	8.4	4.5	5.8	-24.4	3.5	6.6	7.5
Prestații sociale	6.2	19.2	6.7	16.2	5.8	22.5	11.2	36.7	5.2	17.4
pensii	7.8	15.9	10.3	13.8	5.8	18.2	5.2	28.4	8.4	14.6
ajutor social	299.6	0.8	316.6	0.2	296.4	1.4	324.5	3.9	292.9	0.5
indemnizații pentru copii	-5.1	0.7	-26.5	0.7	40.3	0.7	31.2	1.0	-9.5	0.7
compensații	-34.4	0.4	-19.9	0.3	-42.3	0.5	-34.8	0.7	-34.3	0.3
Venit din remitențe	4.4	16.0	2.5	11.7	5.6	20.8	29.4	11.1	2.3	16.5
Venit din proprietate	-49.8	0.2	-57.3	0.3	25.8	0.1	-100	0.0	-50.4	0.2
Alte venituri	7.7	5.2	6.5	6.8	10.7	3.4	31.5	5.1	5.1	5.2

Sursa: BNS, în baza CBGC

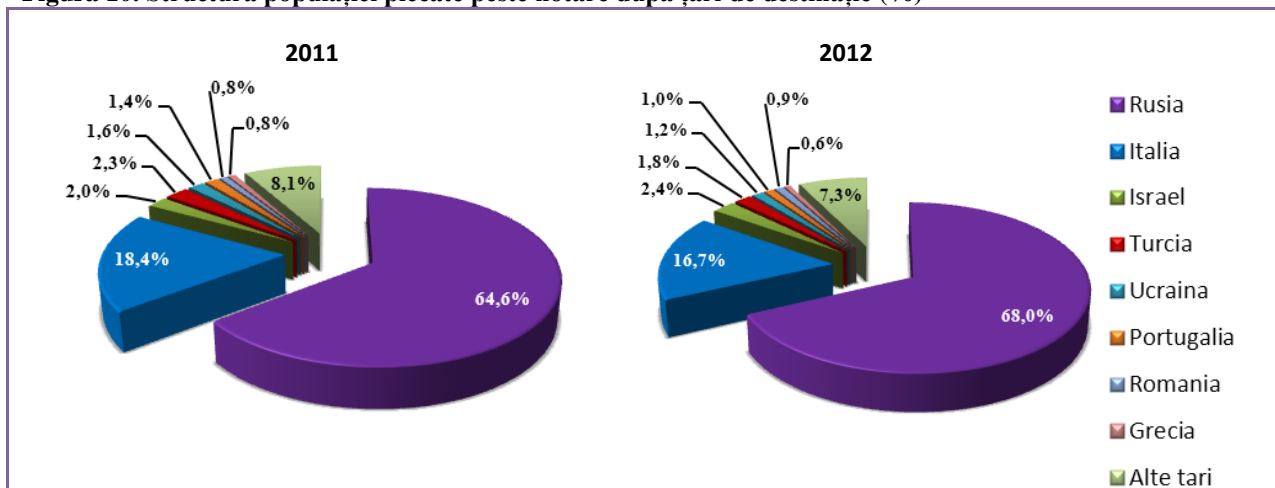
55. Deși, în 2012, cele mai afectate au fost veniturile populației din orașe, totuși cetățenii din mediul urban dispun de venituri de 1.5 ori mai mari decât locuitorii din sate. În orașe venitul disponibil pe cap de locuitor a constituit 1869 lei, pe când la sate – doar 1243 lei. Astfel, veniturile populației din mediul urban sînt în medie cu 626 lei mai mari decât veniturile populației rurale. Totodată, populația din mediul urban dispune de venituri preponderent din salarii (55.4%) și prestații sociale (16.2%), iar pentru populația din mediul rural veniturile salariale constituie doar 28.6%. Celelalte venituri sînt formate din prestații sociale (22.5%), transferuri de peste hotare (20.8%) și activități individuale agricole (18.8%).

- 56. De asemenea, există discrepanțe între nivelul veniturilor obținute de populație în dependență de zona de dezvoltare.** Cele mai mari venituri sunt obținute în municipiul Chișinău – în medie circa 2083 lei, iar cele mai mici – în zona de dezvoltare Sud, circa 1247 lei. În zona Centru, nivelul mediu al veniturilor a fost de 1317 lei, iar în zona de Nord – de 1413 lei.
- 57. Totodată, cei înstăriți au un venit mediu per capita de 2 ori mai mare decât cei săraci** (1643 lei comparativ cu 833 lei). De remarcat, că în 2012, cel mai mult au fost afectate veniturile persoanelor înstărite, ceea ce a determinat scăderea inegalității în țară. Veniturile populației sărace au fost susținute de programele sociale, precum ajutorul social, alocații sociale, indemnizații, dar și de banii veniți de peste hotare de la emigranți.
- 58. Veniturile obținute din salariu continuă să rămână sursa principală de venit pentru cetățeni.** Circa 43% din veniturile totale la nivel național, o reprezintă veniturile obținute din salariu. Conform datelor CBGC, în 2012 veniturile salariale lunare pe persoană au diminuat cu circa 4.6%. Au scăzut, în special, veniturile salariale ale persoanelor care nu cad sub incidența sărăciei. Diminuarea veniturilor salariale este determinată de declinul sectorului agricol și celui industrial, care au fost afectate de secetă și de criza economică din regiune. În rezultat, pe parcursul anului 2012 pe piața muncii au fost implementate unele reformele de ieșire din criză, cum ar fi reducerea orelor de muncă, neplata orelor suplimentare, acordarea zilelor libere și a concediilor fără plată. Aceste măsuri au avut ca impact reducerea veniturilor salariale obținute de cetățeni.
- 59. Salariile obținute de cetățenii Republicii Moldova sunt printre cele mai mici în rândul statelor CSI.** Conform publicației „Statistica CSI”, Salariu mediu lunar în termeni nominali în Republica Moldova alcătuiește curca 279.6 dolari SUA. Astfel, doar Tajikistanul și Kîrgîstanul au salarii mai mici decât Republica Moldova (116.6 dolari, și respectiv 228.2 dolari).
- 60. În anul 2012 veniturile obținute din activitatea individuală agricolă au diminuat cu circa 4.2%.** Seceta din 2012 a fost motivul de bază care a cauzat diminuarea veniturilor populației obținute în agricultură. Conform datelor oficiale, volumul producției agricole a scăzut cu circa 22%. Veniturile din activitatea individuală agricolă sunt o sursă importantă de existență pentru mediul rural, acolo unde ponderea veniturilor din aceste activități a constituit 19%, comparativ cu 1.3% în zonele urbane. Nivelul veniturilor obținute din agricultură de către populația din mediul rural a fost influențat pozitiv de creșterea prețurilor la produsele agricole. Pe parcursul anului 2012 s-a înregistrat o creștere a prețurilor de vânzare a producției agricole cu circa 17.7%. Aceste evoluții au susținut veniturile fermierilor și au atenuat, într-o oarecare măsură, efectele secetei asupra mediului rural, însă au avut un impact negativ asupra populației din mediul urban, care este dependentă de producția agricolă furnizată, preponderent, de mediul rural.
- 61. Veniturile obținute din activitățile independente de antreprenoriat au continuat să crească.** În conformitate cu datele CBGC, în 2012 veniturile medii lunare pe o persoană obținute de întreprinzători au constituit 2251 lei, fiind în creștere cu circa 20% în comparație cu anul precedent. Analiza datelor statistice a demonstrat că practicarea

activităților de antreprenariat este o cale sigură de ieșire din sărăcie. Rata sărăciei la această categorie de populație este nulă.

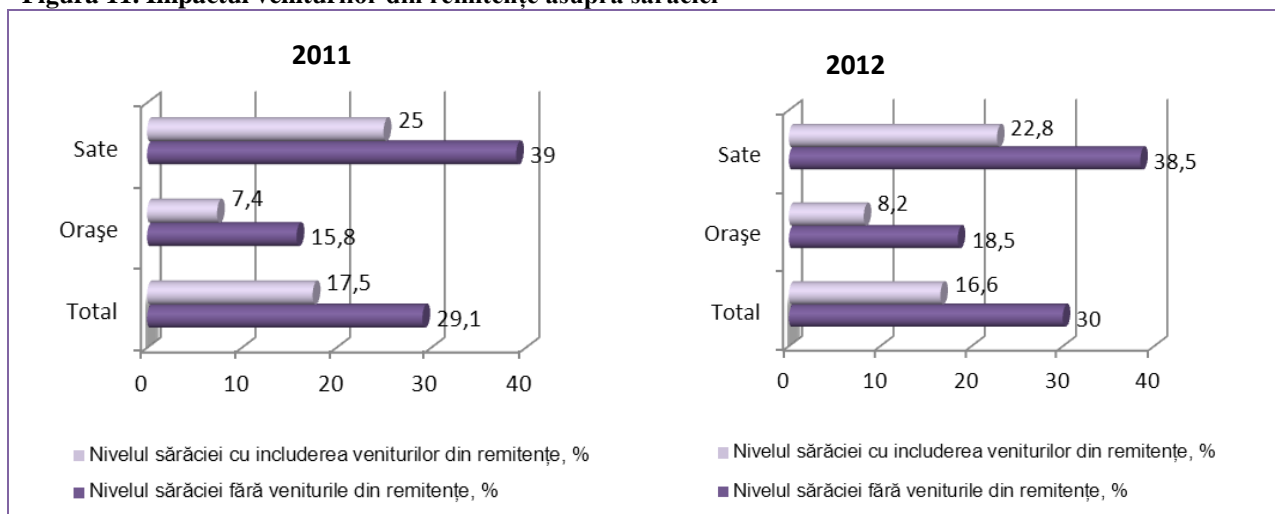
- 62. O pîrghie importantă de susținere a populației, în special a păturilor vulnerabile, au constituit plățile sociale acordate de stat.** În anul 2012, veniturile populației obținute din prestațiile sociale au crescut cu 6.2%. Această creștere a influențat nivelul de trai al pensionarilor, al familiilor cu copii, precum și al altor familii care primesc plăți sociale din partea statului.
- 63. Conform CBGC, veniturile din pensii obținute de persoanele beneficiare de aceste plăți au crescut în 2012 cu 7.8%.** Totodată, conform datelor BNS mărimea medie a pensiei pentru limita de vîrstă s-a mărit cu 9.6%, constituind 957.60 lei în 2012. Cu toate acestea, pensionarii rămîn a fi una din categoriile vulnerabile ale societății. Circa 40% din totalul persoanelor sărace sunt reprezentați de pensionari. Vulnerabilitatea acestei categorii de populație este determinată de mărimea mică a pensiei. Astfel, quantumul actual al pensiei medii pentru limita de vîrstă nu permite depășirea pragului de sărăcie (1143 lei), fapt ce a cauzat plasarea unor persoane cu o vîrstă înaintată sub limita sărăciei. Pensia medie pentru limita de vîrstă este mai mică și decît valoarea minimului de existență, constituind doar 73.5% din mărimea acestuia. Analiza datelor internaționale arată faptul că, în rîndul țărilor CSI⁸ doar în Republica Moldova mărimea medie a pensiei pentru limita de vîrstă este mai mică decît valoarea minimului de existență. În acest sens, e important ca în procesul de elaborare a politicilor sociale, să se țină cont de valoarea pragului de sărăcie și de alți indicatori sociali, cum ar fi minimul de existență, pentru a asigura persoanelor în etate un nivel al veniturilor ce le-ar permite ieșirea din sărăcie.
- 64. Veniturile din remitențe pe persoană au înregistrat o creștere de circa 4.4% pe parcursul anului 2012 și au reprezentat o sursă importantă de ieșire din sărăcie.** Veniturile din remitențe alcătuiesc circa 16 la sută din veniturile disponibile lunare per persoană. Gospodăriile casnice din mediul rural depind într-o măsură mai mare de remitențe, ponderea acestora în structura veniturilor constituind 21%. În zonele urbane, ponderea veniturilor de peste hotare alcătuiește 12%. Veniturilor obținute din transferurile de peste hotare, în 2012 au crescut atît în mediul urban, cît și în mediul rural. Totuși, în mediul rural acestea au înregistrat o creștere mai însemnată decît în orașe (5.6% comparativ cu 2.5%). În 2012 direcțiile prioritare de emigrare au fost Rusia (68%) și Italia (16.7%) (Figura 10). În comparație cu 2011 se constată unele schimbări în structura migranților spre anumite direcții: se observă o creștere a ponderii migranților plecați în Rusia și o descreștere a celor plecați în țările UE. Această tendință a fost provocată de criza economică înregistrată în țările UE în această perioadă.

⁸ Au fost analizate datele pentru țările Azerbaijan, Belarusi, Kazahstan, Kîrgîstan, Molodva, Russia și Ukraina. Sursa: Comitetul independent pentru statistică al țărilor CSI, (Buletinul statistic „Statistica CSI”)

Figura 10. Structura populației plecate peste hotare după țări de destinație (%)

Sursa: BNS, <http://statbank.statistica.md/>

65. Transferurile bănești de peste hotare au redus rata sărăciei absolute de circa 1.8 ori în anul 2012. Analiza datelor demonstrează că dacă cetățenii nu ar fi beneficiat de venituri de peste hotare, rata sărăciei absolute la nivel național ar fi fost de circa 30% în 2012 (Figura 11). Transferurile bănești de peste hotare au influențat diminuarea ratelor de sărăcie atât în mediul urban, cât și în cel rural. Astfel, la sate s-ar fi înregistrat un nivel al sărăciei de 38.5% în 2012, comparativ cu rata existentă de 22.8%, iar la orașe nivelul sărăciei ar fi fost de 18.5%, comparativ cu nivelul actual de 8.2%.

Figura 11. Impactul veniturilor din remitențe asupra sărăciei

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

➤ *Evoluția cheltuielilor de consum ale populației*

66. La nivel național cheltuielile de consum ale populației au înregistrat o tendință de descreștere (-0.4%). În general, în 2012 populația a economisit mijloace financiare din contul cheltuielilor de transport, odihnă, educație, băuturi alcoolice și tutun, dotarea locuinței. În schimb au crescut cheltuielile pentru îngrijire medicală și sănătate, întreținerea locuinței, îmbrăcăminte, încălțăminte, produse alimentare. În mare parte creșterea cheltuielilor pentru aceste bunuri/servicii a crescut din cauza creșterii prețurilor. În 2012 o persoană a cheltuit în mediu pe lună circa 1598.6 lei.

67. Cheltuielile medii lunare de consum în mediu rural sunt cu 619 lei mai mici decât în mediul urban. Astfel, o persoană de la sate realizează în mediu pe lună cheltuieli de circa 1336 lei, pe când în mediul urban – 1954 lei. Această discrepanță este cauzată de nivelul veniturilor mai mici ale cetățenilor din sate, comparativ cu cei din orașe. În medie, populația din mediul rural pe parcursul anului 2012 și-a micșorat consumul cu aproape 1%, iar populația urbană a păstrat același nivel al cheltuielilor ca și în anul precedent.

Tabelul 6. Evoluția cheltuielilor medii lunare pe cap de locuitor, %

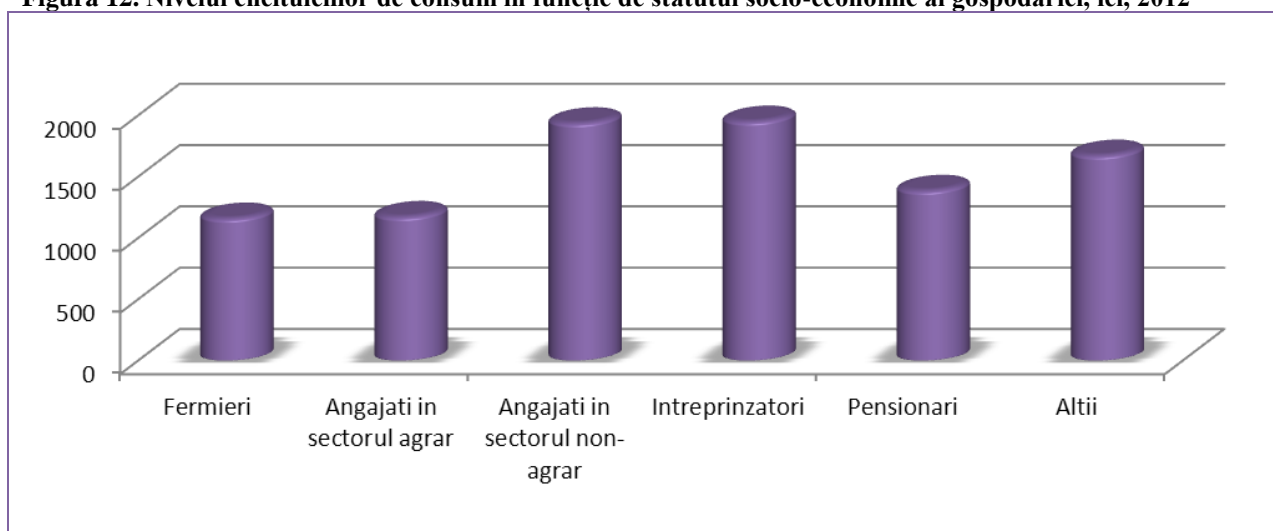
	Național		Urban		Rural		Săraci		Nesăraci	
	Modificarea cheltuielilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea cheltuielilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea cheltuielilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea cheltuielilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %	Modificarea cheltuielilor, % (2012 față de 2011)	Structura 2012, %
Cheltuieli de consum	-0.4	100	0	100	-0.6	100	1.9	100	-1.2	100
Produse alimentare	1.3	43.2	1.7	40.6	1	46	1.6	57.8	0.8	41.9
Băuturi alcoolice, tutun	-7.3	1.7	-4.4	1.4	-9.5	1.9	-10.7	2	-7.4	1.6
Încălțăminte, îmbrăcăminte	2.2	10.6	6.2	9.9	-1.3	11.4	7.7	7.4	1.1	10.9
Întreținerea locuinței	2.3	18.6	3.9	19.6	0.7	17.4	2.5	18.3	1.7	18.6
Dotarea locuinței	-3.3	3.5	-15	2.9	8	4.2	-12.5	2.9	-3.2	3.6
Îngrijire medicală și sănătatea	4.2	5.6	2.5	5.1	5.7	6.2	14.6	4	2.8	5.8
Transport	-19.3	4.2	-8.1	5.1	-33	3.3	-7.6	1	-20.3	4.5
Comunicații	-1	4.4	-1.3	4.7	-0.4	4	1.1	3	-1.9	4.5
Agrement	-13.9	1.5	-21.6	1.9	11.6	0.9	12.9	0.6	-15.4	1.5
Învățământ	-10.8	1	-18.7	1.2	6.2	0.8	12.7	0.2	-12	1.1
Hoteluri, restaurante	-7.7	1.7	-4.9	2.9	-22.5	0.4	36.6	0.2	-8.9	1.9
Diverse	0	4	-2.4	4.7	3.9	3.4	-0.2	2.6	-0.8	4.2

Sursa: BNS, în baza CBGC

68. Există discrepanțe între nivelul cheltuielilor de consum în dependență de zona de amplasare. O persoană care locuiește în municipiul Chișinău cheltuie în mediu pe lună circa 2243 lei, în zona de Nord – 1453 lei, în zona de Centru – 1397 lei, iar în zona de Sud – 1343 lei. Aceste decalaje sunt cauzate de nivelul de dezvoltare diferit: oportunități de angajare, specificul activităților desfășurate, nivelul câștigurilor salariale, structura demografică a populației.

69. Cel mai înalt nivel al cheltuielilor de consum se înregistrează în rândul întreprinzătorilor și persoanelor angajate în sectorul non-agrar. Astfel, cheltuielile de consum medii lunare pe o persoană-întreprinzător constituie circa 1952 lei, iar pentru cei angajați în sectorul non-agricol 1939 lei. Totodată, fermierii și angajații în sectorul agricol își permit să realizeze cheltuieli medii lunare de 1161 lei și respectiv 1174 lei pe persoană, sau de circa 1.6 ori mai mici. Aceste cifre indică asupra celor mai avantajoase domenii de activitate care asigură un nivel de trai decent.

Figura 12. Nivelul cheltuielilor de consum în funcție de statutul socio-economic al gospodăriei, lei, 2012

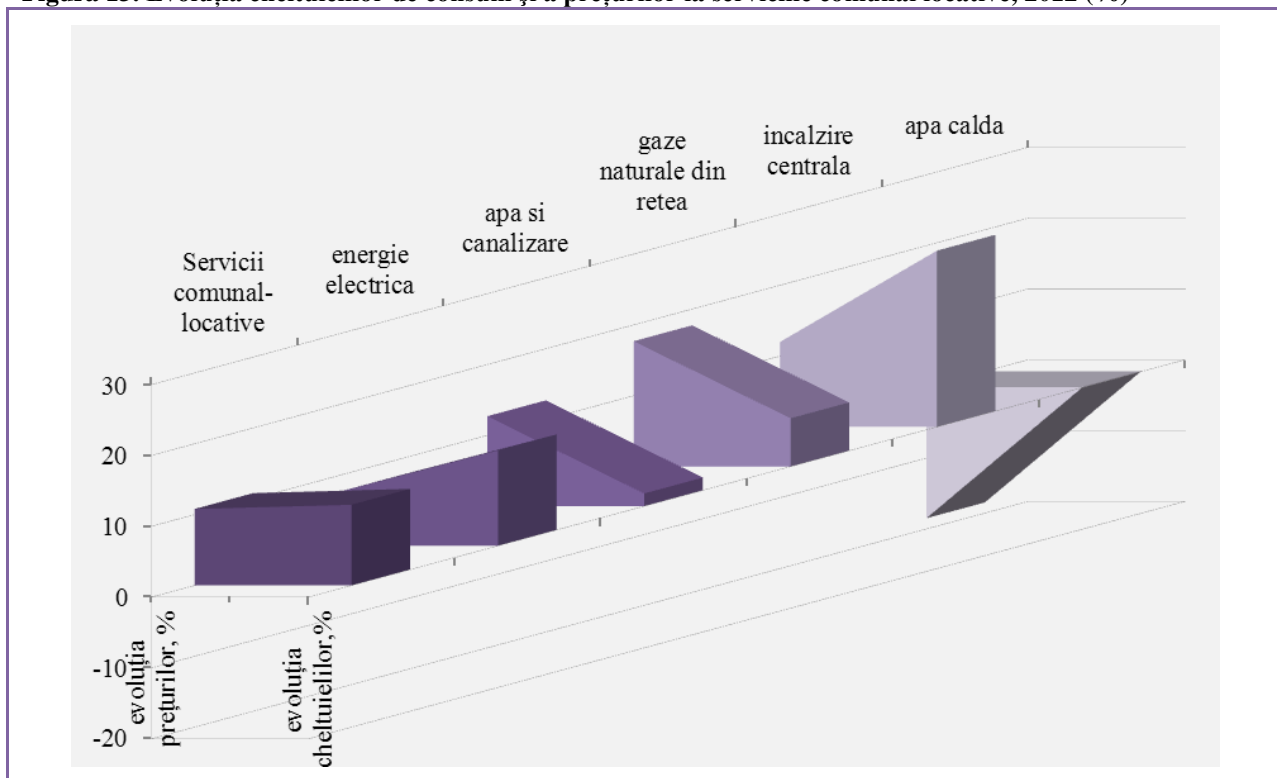

Sursa: BNS

70. În structura cheltuielilor de consum, cheltuielile alimentare alcătuiesc cea mai mare parte din cheltuielile totale ale populației – circa 44.5%. Ponderea produselor alimentare în consumul populației sărace este cu mult mai mare decât în consumul celor bogați. În timp ce familiile bogate cheltuiesc circa 35% din bani pe produse alimentare, cei săraci cheltuiesc peste 57% pe asemenea produse. Această tendință confirmă constatările teoretice: pe măsură ce venitul este mai mare, rata cheltuielilor pentru produsele alimentare în consumul gospodăresc scade. În țările CSI, ponderea cheltuielilor pentru produsele alimentare alcătuiesc circa 54-58% în Kîrgîstan, Tadjikistan, și Ucraina, 43-49% - în Azerbaidjan, Armenia, Belarus și Kazahstan. În majoritatea țărilor Uniunii Europene, ponderea cheltuielilor de consum pentru produsele alimentare sunt mai mici de 20%⁹.

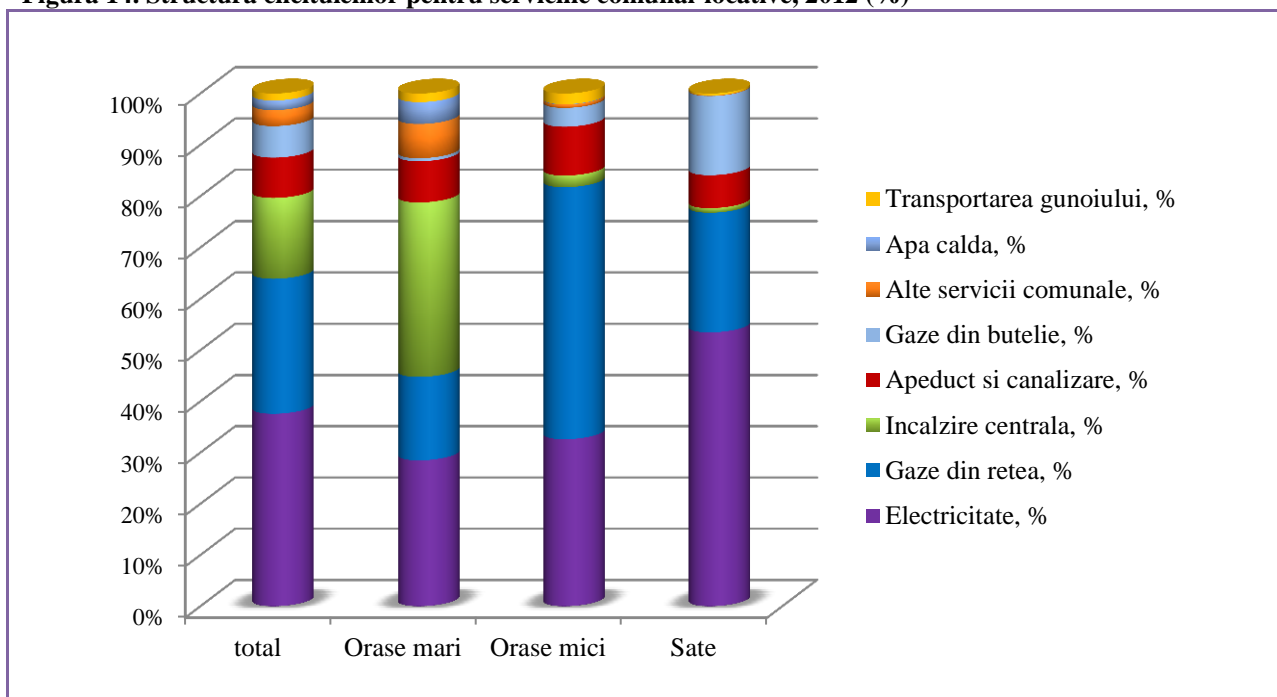
71. O pondere importantă din bugetele gospodăriilor casnice este alocată pentru întreținerea locuinței. Circa 17% din resursele financiare ale bugetelor familiilor sînt cheltuite pentru serviciile de întreținere a locuințelor. În comparație cu anul 2011, în 2012 cheltuielile populației pentru serviciile comunale au crescut cu circa 11%, fapt explicat de creșterea tarifelor pentru serviciile comunale (Figura 13). Prețurile la serviciile comunale au crescut în medie cu 10.8%, iar cheltuielile populației pentru aceste servicii cu 11.4%. Astfel, creșterea prețurilor la serviciile comunale-determină creșterea cheltuielilor populației pentru aceste servicii, și respectiv limitarea accesului la alte bunuri/servicii necesare unui trai decent.

⁹ Statistica CSI, Comitetul interstatal pentru statistică

Figura 13. Evoluția cheltuielilor de consum și a prețurilor la serviciile comunale, 2012 (%)

Sursa: BNS

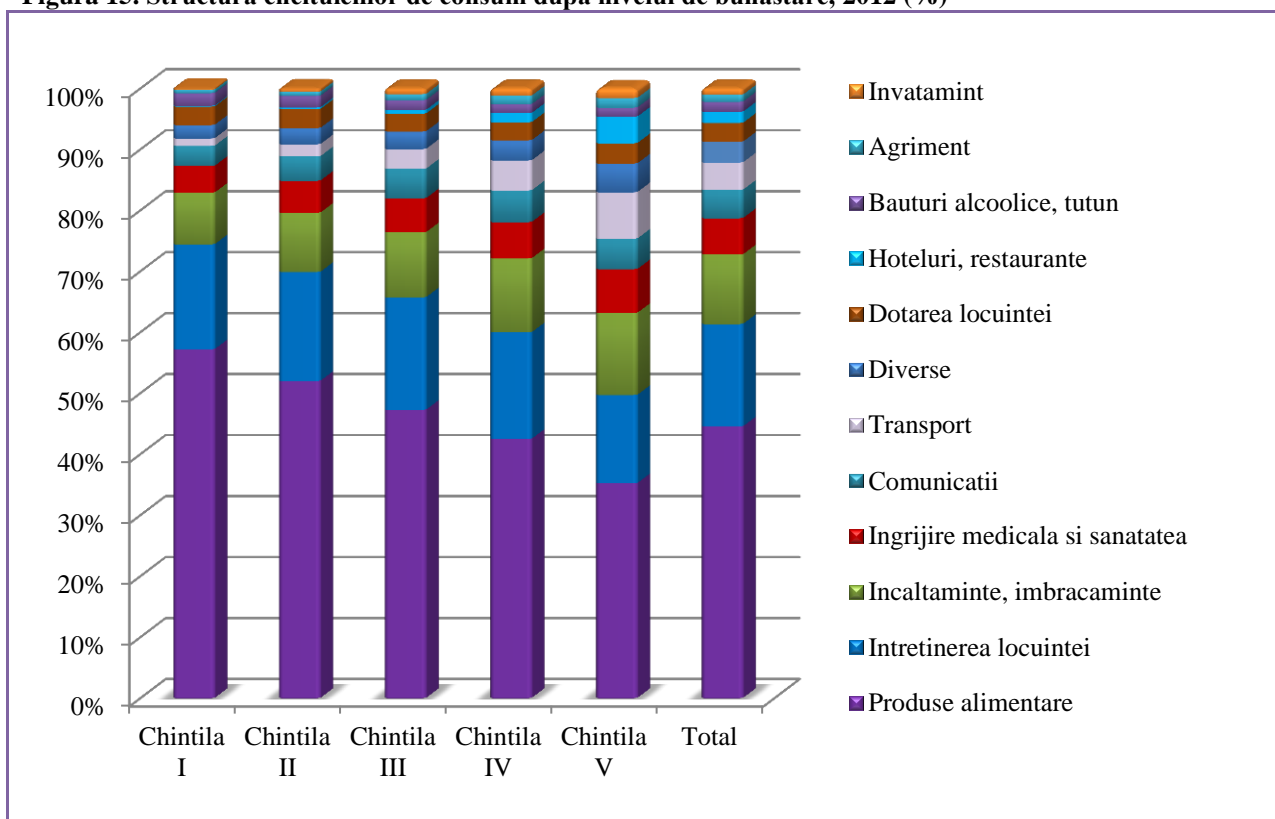
72. Cetățenii din orașe cheltuie sume mai mari pentru serviciile comunale. Astfel, în comparație cu mediul rural, cetățenii din orașele mari cheltuie pentru serviciile comunale de 3 ori mai mulți bani, iar cei din orașele mici – de 2 ori mai mult. Acest lucru este determinat pe de o parte de infrastructura mai dezvoltată a acestor servicii în localitățile urbane, dar și de nivelul de trai mai înalt în acest mediu de reședință. Cele mai costisitoare servicii comunale sunt electricitatea, gazul și încălzirea centralizată. Circa 80% din suma pentru serviciile comunale este orientată spre aceste servicii.

Figura 14. Structura cheltuielilor pentru serviciile comunale, 2012 (%)

Sursa: BNS

73. Familiile sărace au acces mai limitat la serviciile și bunurile care asigură un nivel de trai decent. Circa 74% din resursele financiare ale familiilor sărace sînt cheltuite pentru procurarea produselor alimentare și pentru achitarea serviciilor comunale. Populația săracă cheltuiește lunar pentru produse alimentare circa 57% din bugetul familial, iar pentru achitarea serviciilor comunale circa 17%. Acest fapt generează limitarea resurselor gospodăriilor sărace necesare pentru alte mărfuri și servicii care contribuie la asigurarea unui trai decent. Astfel, cei săraci cheltuiesc de 22 ori mai puțin pentru educație, de 10 ori mai puțin pentru odihnă, de 5 ori mai puțin pentru îmbrăcăminte și încălțăminte și pentru serviciile de sănătate.

Figura 15. Structura cheltuielilor de consum după nivelul de bunăstare, 2012 (%)

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Accesul populației la utilitățile publice și la bunurile de uz casnic

➤ *Gradul de acces al populației la utilitățile publice și la condiții de locuit adecvate*

Viața în societatea actuală nu este posibilă pentru familiile care nu dispun de un quantum minim de bunuri și servicii specifice civilizației moderne.

74. La nivel național doar 61% din gospodăriile au acces la apeduct, 35% la rețea publică de canalizare, 38% la grup sanitar în interiorul locuinței și 47% dispun de baie sau duș.

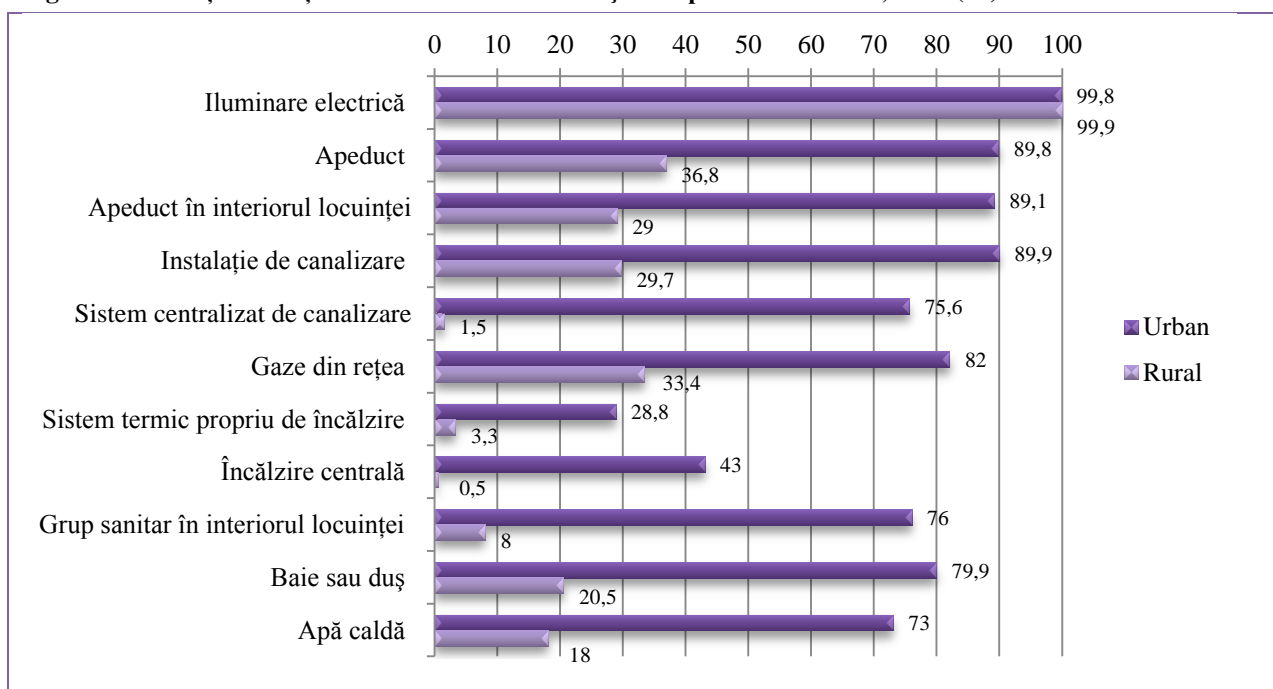
Dotarea gospodăriilor din țară este puternic diferențiată, în dependență de zona și mediul de reședință, în dependență de nivelul de bunăstare.

75. Accesul la utilități este mai echilibrat în mediul urban. Locuințele urbane au acces relativ mai larg la rețelele publice de canalizare (76%), gaze naturale (82%), apeduct (90%) (Fig. 16).

De asemenea, cea mai mare parte din gospodăriile casnice din orașe dispun de comodități în locuințe, precum baie sau duș (80%), apă caldă (73%), WC în locuință (76%).

76. Mediul rural este mai dezavantajat în ceea ce privește infrastructura fizică, utilitățile publice și condițiile de locuit. Astfel, din cele circa 738 mii gospodării casnice din mediul rural, 80% nu dispun de baie sau duș, 92% nu dispun de WC în locuință, 82% nu au apă caldă. Un motiv obiectiv al lipsei băilor din casele rurale este inexistența unui sistem de aprovizionare cu apă și canalizare în toate satele. Doar 37% din gospodăriile casnice de la sate au acces la apeduct și 30% dispun de sistem de canalizare. Totodată, datorită nivelului mic de conectare a gospodăriilor la rețele de asigurare cu gaze, precum și prețurilor înalte la gazele naturale, oamenii de la sate continuă să utilizeze sobele pentru încălzire. Circa 96% din gospodării își încălzesc locuințele cu ajutorul sobelor. În comparație cu anul trecut ponderea gospodăriilor care utilizează sobe a crescut cu 5%, ceea ce înseamnă că o parte din gospodării au renunțat la încălzirea cu gaze din rețea, datorită prețului înalt al acestora.

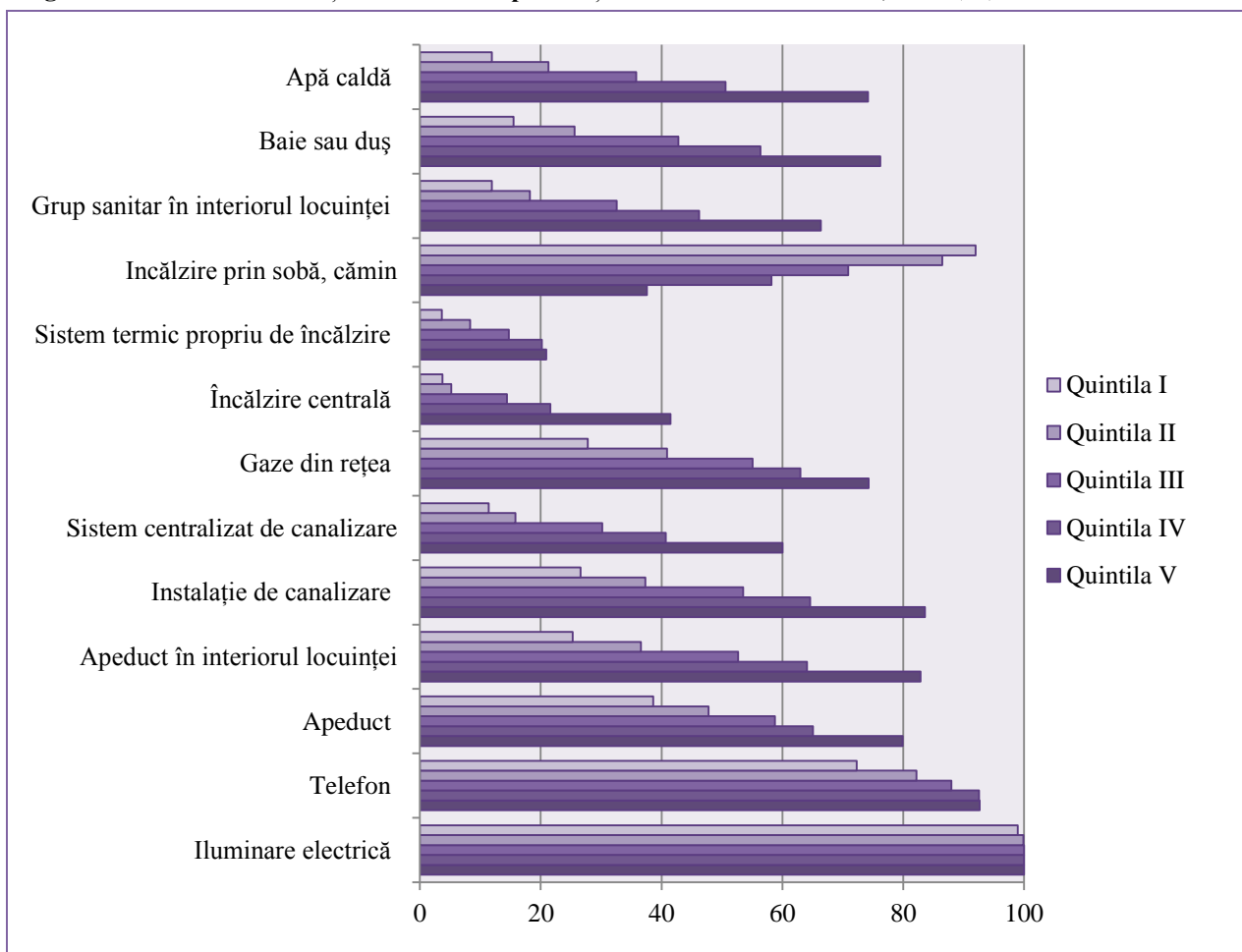
Figura 16. Situația condițiilor de locuit în satele/orașele Republicii Moldova, 2012 (%)

Sursa: Ministerul economiei, în baza CBGC

77. Populația săracă are acces limitat la comoditățile casnice. Ponderea persoanelor din chintila a V (cei mai înstăriți) cu acces la apă caldă, grup sanitar în interiorul locuinței precum și la sistem termic propriu de încălzire este de circa 6 ori mai mare decât ponderea persoanelor sărace cu acces la aceste servicii. Totodată, sistemul de apeduct și sistemul de canalizare în interiorul locuinței sunt utilități disponibile mai mult pentru gospodăriile cu un nivel înalt de bunăstare (Figura 17). Populația săracă preponderent utilizează sobele pentru încălzire în timpul sezonului rece, iar categoria mai bogată – își permite utilizarea mai intensă a gazelor din rețea.

Figura 17. Accesul la utilitățile casnice în dependență de nivelul de bunăstare, 2012 (%)

Sursa: Ministerul economiei, în baza CBGC

78. În comparație cu anul trecut accesul populației la unele utilități casnice a crescut. La nivel național, ponderea familiilor cu acces la rețeaua publică de canalizare a crescut cu circa 2 puncte procentuale (p.p.), la apeduct în interiorul locuinței - cu 2.5 p.p., la baie/duș – cu circa 2 p.p. și la grup sanitar 1 p.p. În mediul rural, de asemenea, s-a îmbunătățit gradul de acces la unele utilități. A crescut ponderea populației rurale la sistemul de canalizare (3 p.p.), la apeduct în interiorul locuinței (3.5 p.p.), la baie/duș (2.3 p.p.), grup sanitar (0.7 p.p.). Creșterea accesului la unele utilități demonstrează pe de o parte impactul proiectelor de reabilitarea a infrastructurii fizice (apeducte, canalizare) promovate de Guvern și de partenerii de dezvoltare, pe de altă parte indică asupra creșterii posibilităților financiare a populației (conectarea la apă caldă, grup sanitar în interior, baie/duș).

- 79.** Dezvoltarea infrastructurii fizice este recunoscută drept o prioritate în politica națională și regională. În acest domeniu se implementează numeroase proiecte de reabilitare a infrastructurii de apă și canalizare, cu scopul de a îmbunătăți accesul populației la aceste utilități. Prin intermediul Proiectului Național de Aprovizionare cu Apă și Canalizare¹⁰, finanțat de BM, în anul 2012 au fost dotate cu mașini și utilaje pentru necesitățile de menținere regiile Ungheni, Florești, Cahul. Au fost finalizate rețelele colector Orhei, cu o lungime de 4.27 km, și o Stație de tratare în Ungheni, de care beneficiază circa 20.000, respectiv 7000 de locatari. Stația de Epurare a Apelor Uzate din or. Orhei a fost construită cu finanțarea UE în cadrul aceluiași program. A continuat implementarea Programului de dezvoltare a companiilor de apă din Republica Moldova, realizat cu suportul BERD, BEI și al Comisiei Europene în contextul regionalizării acestora și pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor acordate și a asigura fiabilitatea și viabilitatea lor financiară. În acest scop, au fost semnate Contractele de Recreditare cu cele șase regii acoperite de proiect și a avut loc reorganizarea companiilor în societăți pe acțiuni. În total sunt încheiate 14 contracte de lucrări în valoare de circa 13 mln de euro. Au fost construite 88 km de rețea de apeduct și 18 km de rețea de canalizare.
- 80.** Infrastructura de apă și canalizare a fost susținută și din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională. Pe parcursul anului 2012 au fost alocate circa 30 mil. lei pentru proiectele de aprovizionare cu apă și sanitație¹¹, ceea ce constituie circa 19% din sursele destinate proiectelor investiționale ale FNDR. În rezultatul implementării proiectelor în domeniul asigurării accesului la apă și canalizare, pe parcursul anului 2012 au fost construite 100.3 km de rețele de apeduct, 23.7 km – rețele de canalizare, 1 stație de tratare a apei potabile în orașul Otaci, 1 stație de epurare a apelor reziduale în orașul Călărași. Astfel, de servicii de aprovizionare cu apă vor beneficia – 15807 persoane, și de servicii de canalizare – 5600 persoane.
- 81.** Totodată, pe parcursul anului 2012 Guvernul a încheiat un acord cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei privind la implementarea proiectelor de infrastructură, după cum urmează: construcția sistemului de canalizare în satul Duruitoarea Veche - 93.000 euro, renovarea stației de tratare a apei din Costești -348.000 euro, construcția sistemului de canalizare în satul Roșu -720.000 euro, construcția apeductului central Leova-largara – 2.580.000 euro, reabilitarea stației de tratare a apei din Cahul – 445.000 euro, reconstrucția stației de reciclare din Șoldănești -170.000 euro.

¹⁰ Raport anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova
http://www.ncu.moldova.md/public/files/AE_RAPORT_2012.pdf

¹¹ <http://mdrc.gov.md/public/files/Raport.pdf>

➤ *Gardul de asigurare a populației cu bunuri de uz casnic*

82. Pe parcursul anului 2012 a crescut nivelul de asigurare al gospodăriilor casnice cu unele obiecte de uz casnic. La nivel național în 2012, fiecare gospodărie casnică dispunea de cel puțin un televizor, circa 87% din gospodării aveau frigidere, 69% dispuneau de mașini de spălat rufe, 52% – de aspiratoare de praf, 36% – de computere. În comparație cu anul precedent, au crescut numărul gospodăriilor casnice care dispun de calculatoare și de mașini automate de spălat rufe. În Republica Moldova circa 19 gospodării casnice din 100 dispun de automobile personale. La acest capitol, situația nu s-a schimbat în comparație cu anul trecut.

Tabelul 7. Asigurarea gospodăriilor casnice cu obiecte de uz casnic

(în medie la 100 de gospodării, bucăți)

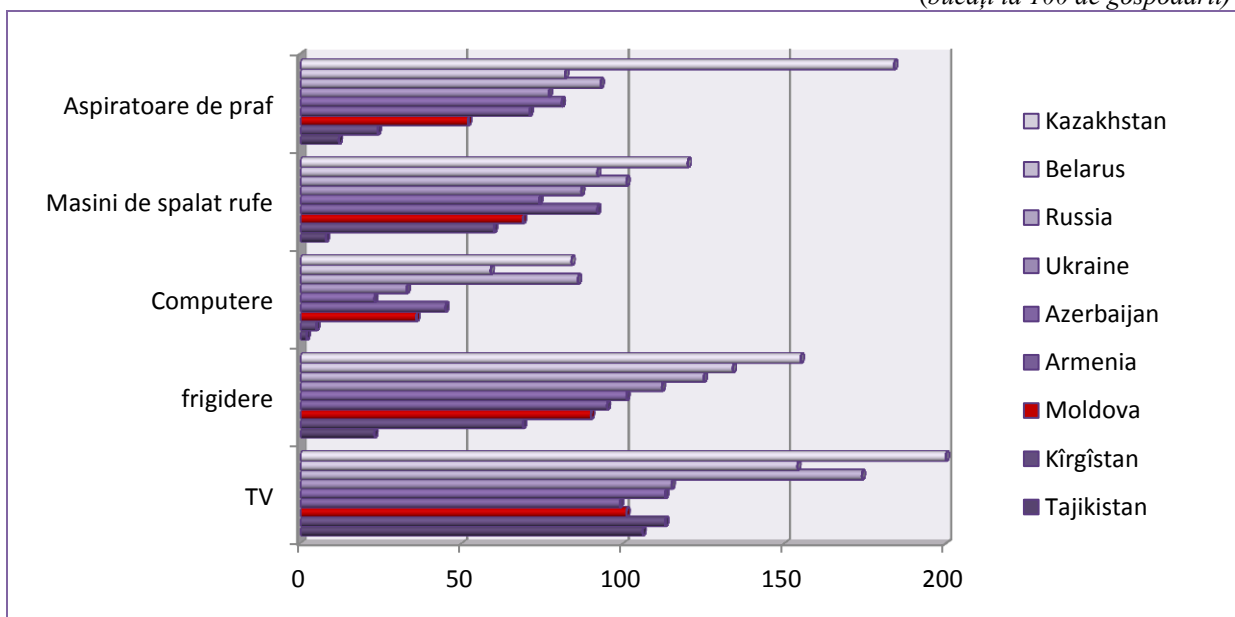
	2009	2010	2011	2012
Frigidere, congelatoare	86	88	90	90
Televizoare, inclusiv:	100	101	102	101
Aspiratoare de praf	47	49	53	52
Mașini de spălat rufe, inclusiv:	64	66	68	69
<i>mașini automate</i>	30	33	37	39
<i>mașini mecanice</i>	34	33	31	30
Computere	19	24	31	36

Sursa: BNS

83. Nivelul de trai al cetățenilor unei țări poate fi apreciat după gradul de asigurare al acestora cu bunuri casnice de lungă durată. În general, Republica Moldova este clasată înaintea doar a 2 state: Tajikistan și Kîrgîstan. Din cele 9 țări analizate (Fig. 18), Republica Moldova se clasează pe locul 8 după asigurarea gospodăriilor cu televizoare, pe locul 7 după asigurarea cu frigidere, mașini de spălat și aspiratoare de praf, pe locul 5 după asigurarea cu calculatoare. Este evidentă diferența dintre asigurarea populației cu bunuri de lungă durată din Kazahstan, Rusia și restul țărilor analizate. Dacă în Republica Moldova la fiecare 100 gospodării casnice revin 101 televizoare, în Kazahstan – 218; în Republica Moldova – 69 mașini de spălat, în Kazahstan – 120.

Figura 18. Asigurarea cu bunuri de uz casnic a gospodăriilor casnice din Republica Moldova comparativ cu țările CSI, 2012

(bucăți la 100 de gospodării)

Sursa: Comitetul interstatal pentru statistică: Populația, ocuparea și nivel de trai în țările CSI, Moscova 2013

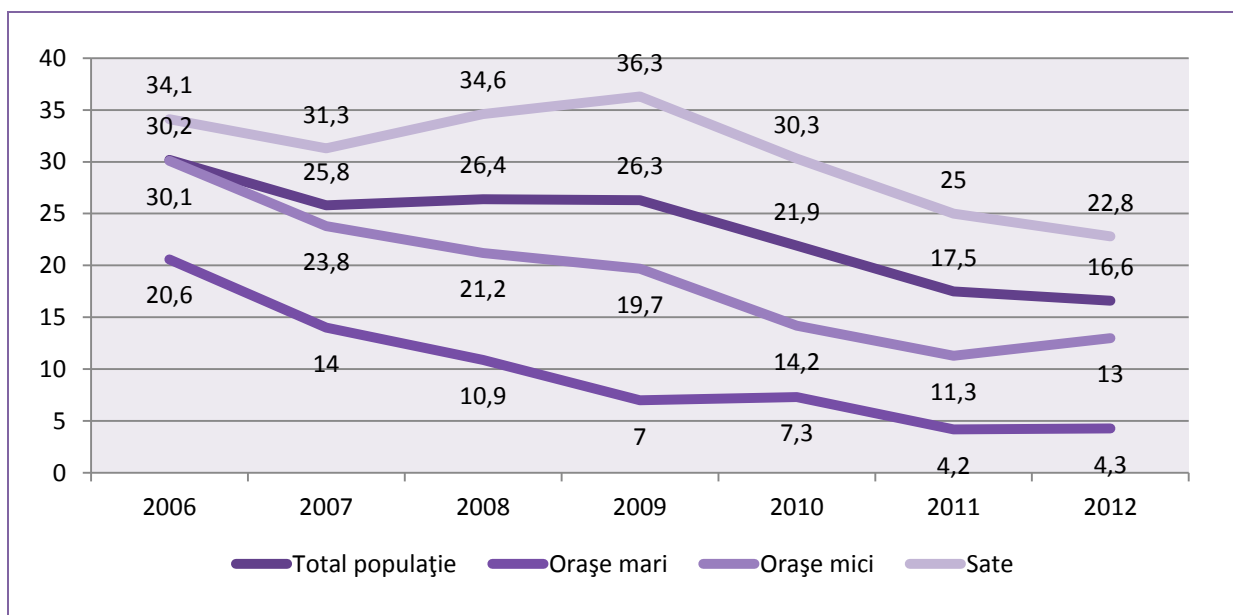
Unde locuiesc săracii?

84. Mediul de reședință rămîne a fi un factor esențial care determină nivelul de bunăstare al populației. Cu toate că în ultimii trei ani sărăcia în mediul rural a scăzut, totuși ea continuă să rămînă la un nivel mai înalt decît în mediul urban. Sărăcia în spațiu rural este asociată cu nivel redus de modernizare și cu viața economică dominată de agricultură.

➤ Nivelul sărăciei în mediul rural

85. În pofida unui an secetos, în 2012 nivelul sărăciei în mediul rural a scăzut. Rata sărăciei la sate a constituit 22.8%, comparativ cu 25% în 2011, fiind în scădere cu 2.2 puncte procentuale. Astfel pe parcursul acestui an au fost scoși din sărăcie circa 40 mii cetățeni care locuiesc la sate. Pentru mediul rural, seceta a rezultat în producție mai puțină, venituri mai mici, lipsă de stocuri de producție pentru anul 2013. Efectele directe secetei au fost atenuate de un șir de factori precum programele de ajutor social ale statului și transferurile de peste hotare.

Figura 19. Rata sărăciei absolute pe medii de reședință, %, 2006-2012

Sursa: BNS

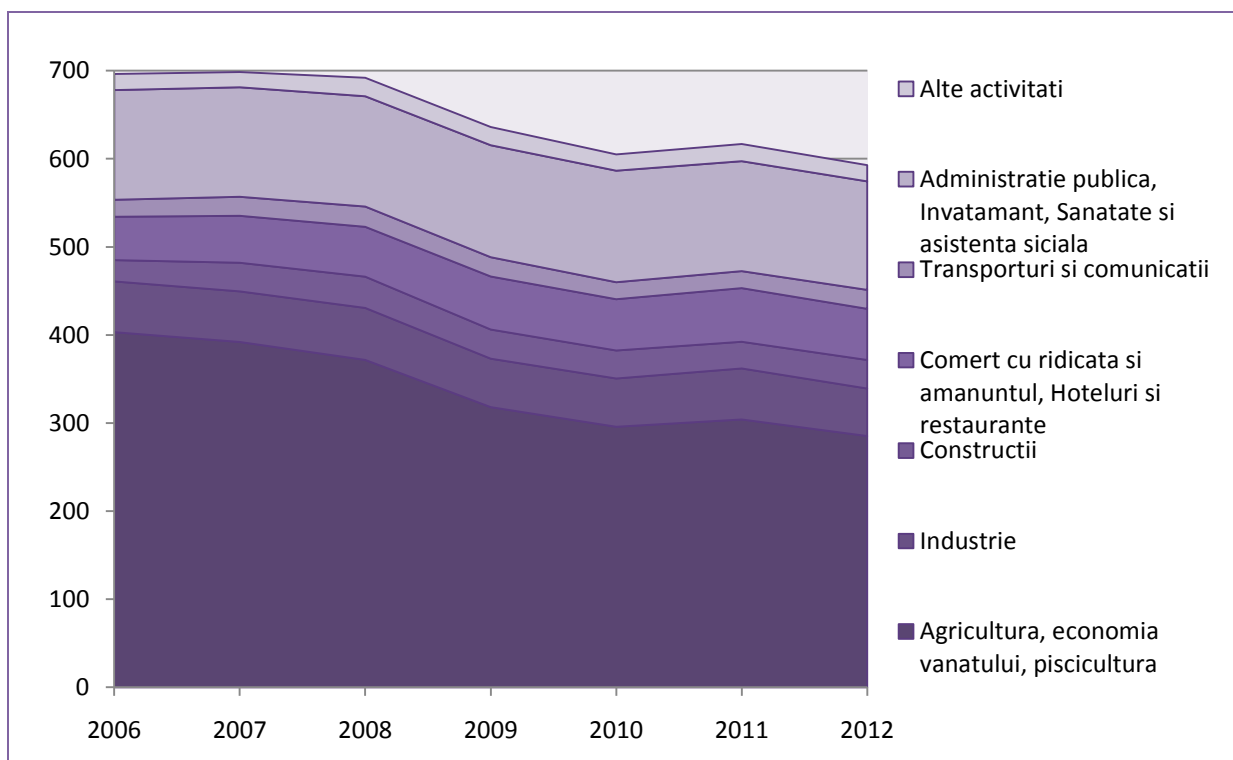
86. Un impact semnificativ asupra evoluției sărăciei în mediul rural l-a avut implementarea noului sistem de ajutor social. În anul 2012, circa 78 mii familii au beneficiat de ajutor social, dintre care circa 86% au fost din mediul rural. Spre deosebire de alte plăți sociale, ajutorul social este una dintre cele mai eficiente din punct de vedere a direcționării banilor spre cele mai vulnerabile păături ale populației. Circa 78% din beneficiarii de ajutor social sînt persoane sărace, și circa 81% din banii alocați prin ajutorul social sînt orientați la cele mai sărace familii. Totodată, este necesară creșterea eficienței programului de ajutor social. Dacă resursele statului ar fi alocate integral spre persoanele sărace, acestea ar fi suficiente pentru eradicarea practic completă a fenomenului sărăciei din societate.

87. Creșterea transferurilor de peste hotare, de asemenea a contribuit la reducerea sărăciei din mediul rural. Circa 21% din veniturile populației de la sate sînt obținute din

remitențe. În 2012 veniturile cetățenilor din mediul rural obținute de peste hotare au crescut cu 5.6%. Din analiza prezentată în capitolul precedent (pag. 30), s-a arătat că datorită mijloacelor bănești transferate de cetățenii de peste hotare, ratele de sărăcie din mediul rural au scăzut cu aproape 16 puncte procentuale.

- 88. Se anticipează că efectele secetei vor fi resimțite mai profund de cetățenii de la sate în anul 2013.** Efectele întârziate ale secetei asupra mediului rural au fost demonstrate pe parcursul anilor precedenți, când secetele din anii 2003, 2007 au avut ca efect creșterea sărăciei rurale în 2004, și respectiv 2008. Volumul mic al recoltei obținut pe parcursul anului 2012 nu va putea asigura menținerea stocurilor de cereale, legume și furaje, ceea ce va crea presiune asupra bugetelor gospodăriilor casnice. Deficitul de furaje pentru animale va afecta gospodăriile deținătoare de animale.
- 89. Cu toate că în ultimii 3 ani în mediul rural s-a obținut o reducere continuă a ratei de sărăciei, nivelul sărăciei la sate continuă să rămână la un nivel mai înalt decât în mediul urban.** Mai mult ca atât, este în creștere discrepanța dintre nivelele de trai de la sate și orașe: dacă în orașele mari rata sărăciei absolute a scăzut între anii 2008 și 2012 de mai bine de două ori (de la 10.9% la 4.3%), atunci în sate aceasta s-a redus mai lent (de la 34.6% la 22.8%). Totodată, cifrele arată că dacă în 2006, 75.7% din populația săracă locuia la sate, în 2012 această pondere a fost de 79.1%. Cauzele principale ale sărăciei rurale sunt vulnerabilitatea sectorului agricol, insuficiența de alternative ocupaționale în alte sectoare economice.

Figura 20. Activitățile economice practicate în mediul rural, 2006-2012, mii persoane

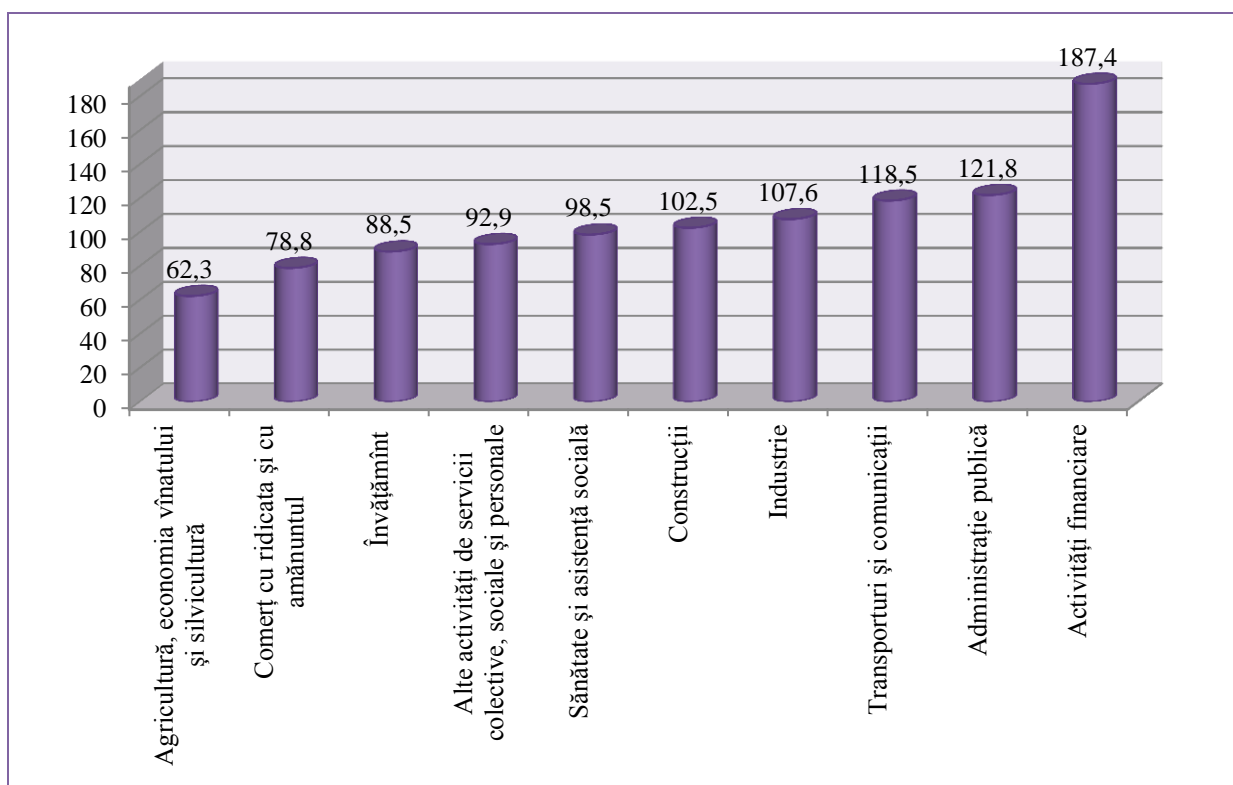
Sursa: BNS

- 90. Agricultura rămîne ocupația principală a cetățenilor din mediul rural.** Aproape jumătate din populația economic activă (48%) de la sate este antrenată în activități agricole (Figura

20). Din această cauză, bunăstarea familiilor din mediul rural depinde în cea mai mare parte de evoluțiile înregistrate în sectorul agricol. Seceta din 2012 a cauzat declinul sectorului agricol. Volumul producției agricole a scăzut cu 22.3 la sută. Sectorul fitotehnic a fost deosebit de afectat, volumul recoltei scăzând cu o treime față de anul 2011. Sectorul zootehnic a fost mai rezistent decât cel fitotehnic, fiind în scădere doar cu 1%. Evoluțiile din sectorul agricol a afectat populația din mediul rural. Veniturile obținute din activitatea agricolă în mediul rural au scăzut cu 4.1%.

91. Angajarea în agricultură nu asigură venituri decente. Cele mai mici salarii se obțin în agricultură (Fig. 21). Astfel, salariul în agricultură alcătuiește doar 62% din salariu mediu lunar pe economie. În rezultat, cele mai înalte rate ale sărăciei se înregistrează la salariații angajați în agricultură. În condițiile în care nu există alte oportunități de muncă, pentru multe persoane din mediul rural ocupațiile în agricultură constituie de multe ori singura modalitate disponibilă de a supraviețui din punct de vedere economic.

Figura 21. Salariul mediu lunar per angajat ca procent din salariul mediu național, 2012 (%)

Sursa: BNS

92. Dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în agricultură constituie obiective principale ale Guvernului. Agricultura va rămâne o activitate de bază în sectorul rural. De aceea, prioritățile statului în acest domeniu constau în implementarea reformelor de susținere și modernizare a sectorului agricol, creșterea rentabilității în acest sector, introducerea și dezvoltarea tehnologiilor noi, diversificarea producției și ajustarea calității acestora la cerințele pieții. Vulnerabilitatea climaterică a sectorului agricol este un alt factor care în viitorul previzibil va limita eficiența politicilor și resurselor alocate pentru reducerea sărăciei.

- 93. Implementarea continuă a programelor de reabilitare economică rurală vor asigura o dezvoltarea durabilă a satelor din Republica Moldova.** Politica actuală a statului este orientată spre dezvoltarea afacerilor în mediul rural, promovarea culturii antreprenoriale, cu scopul de a genera locuri noi de muncă. Printre instrumentele principale de susținere a inițierii și relansării afacerilor cu impact asupra mediului rural sunt:
- *Programul „Gestiunea eficientă a afacerii”,* care urmărește scopul de a forma și dezvolta abilități antreprenoriale ale agenților economici. În cadrul acestui program în 2012 au fost instruite 1908 persoane
 - *Programul-pilot de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”,* are ca scop mobilizarea lucrătorilor migranți și rudelor de gradul I – beneficiari de remitențe, precum și atragerea resurselor financiare ale acestora în dezvoltarea economică a țării. În urma implementării prevederilor acestui program au fost instruite 101 persoane și au fost semnate 69 de contracte de finanțare nerambursabilă. În 2012, la întreprinderile acceptate spre finanțare au fost create 109 locuri de muncă. Investițiile din remitențe sunt efectuate în 60 localități ale republicii din 27 raioane, precum și din mun. Chișinău și or. Bender.
 - *Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor* se referă la susținerea tinerilor în dezvoltarea / lansarea afacerii în zonele rurale. În 2012 au fost instruite 1100 persoane. De asemenea, au fost aprobate 291 de sub-împrumuturi în sumă totală de 83.43 mil. lei, inclusiv 33.37 mil. lei partea de grant. Conform datelor prezentate de beneficiarii programului, urmează a fi create circa 376 locuri noi de muncă în anul 2012.
 - *Fondul de Garantare a Creditelor* este un mecanism prin care se facilitează accesul agenților economici la mijloacele financiare acordate de către băncile comerciale, destinate inițierii sau extinderii activității antreprenoriale. Pe parcursul anului 2012, din contul Fondului au fost eliberate 37 garanții financiare. Totodată, pe parcursul anului 2012 au fost active 76 de garanții financiare, în valoare totală de 14.9 mil. lei, care au permis debursarea creditelor în sumă de 39 mil. lei. În rezultat au fost create 123 de locuri noi de muncă
 - *Programul de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, finanțat de Guvernul Japoniei* este destinat facilitării procurării de către agenții economici a unui vast sortiment de echipamente noi de producere. În anul 2012, au fost finanțați 16 agenți economici în sumă totală de 15 mil. lei .

➤ **Nivelul sărăciei în mediul urban**

- 94. Pentru prima dată în ultimul deceniu în mediul urban s-a înregistrat o creștere a ratelor de sărăciei, pe fonul unei descreșteri a sărăciei în mediul rural.** Astfel, în 2012, nivelul sărăciei în mediul urban, a constituit 8.2% comparativ cu 7.4% în 2011. O creștere mai esențială a sărăciei s-a înregistrat în orașele mici. Dacă în orașele mari rata sărăciei a fost în creștere doar cu 0.1 puncte procentuale, în orașele mici rata sărăciei a crescut cu 1.7 puncte procentuale, constituind 13%.

Tabelul 8 Nivelul sărăciei în mediul urban, 2006-2011, %

	Rata sărăciei absolute, %							Rata sărăciei extreme, %						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mediul urban, inclusiv:	24.8	18.4	15.2	12.6	10.4	7.4	8.2	4.1	1.2	1.3	1.1	0.4	0.2	0.2
Orașe mari (Chișinău, Bălți)	20.6	14	10.9	7	7.3	4.2	4.3	3.5	0.7	0.8	0.6	0.4	0	0.2
Orașe mici	30.1	23.8	21.2	19.7	14.2	11.3	13	5	1.9	2	1.8	0.3	0.4	0.2

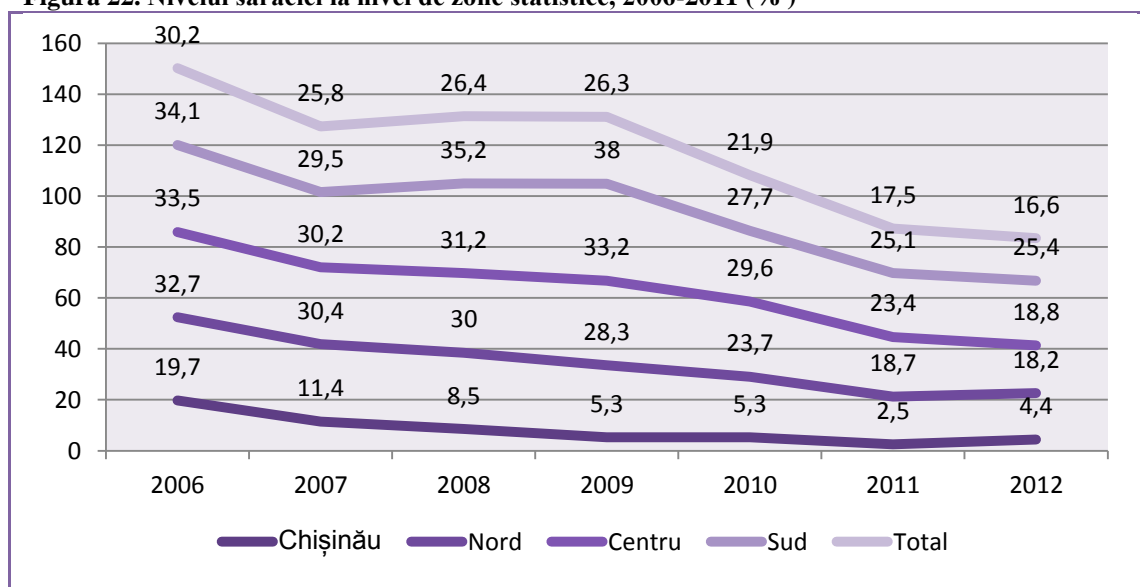
Sursa: BNS

- 95. Seceta și criza economică din regiune, precum și creșterea prețurilor la produsele agricole și la serviciile comunal-locative au constituit factorii de bază care au determinat creșterea sărăciei în mediul urban.** Diminuarea producției agricole a cauzat micșorarea bazei de materie primă pentru industria alimentară, astfel fiind afectate micile industrii din orașele Republicii. Industria alimentară, care depinde de producția agricolă, alcătuiește aproape 43% din întreaga industrie a țării. Două ramuri esențiale ale acestei industrii - prelucrarea și conservarea legumelor și fructelor, și morăritul și panificația - au suferit pierderi deosebit de mari ale producției (30% și, respectiv 25%), răspunzând astfel scăderii calității și cantității materiilor prime furnizate de agricultură. Aceste evoluții au influențat direct nivelul de trai al populației de la orașe. Numărul de salariați în industrie a scăzut cu 1.2%, iar veniturile obținute din salarizare – cu 4.6%.
- 96. Criza economică din Europa, a afectat activitatea întreprinderilor exportatoare din Republica Moldova.** Astfel, în anul 2012 exporturile țării au scăzut cu 2.5%, inclusiv exportul către UE – cu 6.4%. Pe lângă scăderea cererii externe pentru produsele moldovenești, exporturile de produse agricole și alimentare au fost afectate de condițiile climatice nefavorabile. De exemplu, în 2012 exporturile de cereale și produse cerealiere, în special către UE, s-au înjumătățit comparativ cu 2011. În rezultatul acestor evoluții, întreprinderile au simțit o insuficiență de mijloace financiare din cauza restrîngerii bazei de materie primă și a comenzilor de peste hotare, făcînd economii pe seama salariaților (reducerea orelor de muncă, neplata orelor suplimentare, acordarea zilelor libere).
- 97. Creșterea prețurilor la produsele alimentare și serviciile comunale a constituit un alt factor care a influențat nivelul de bunăstare al cetățenilor din mediul urban.** Cele mai mari creșteri ale prețurilor s-au înregistrat la produsele alimentare: ouă (+48%), castraveți (+37%), tomate(+24%), fructe proaspete (+8.1%). Aceste creșteri au generat cheltuieli mai mari pentru populația de la orașe. Concomitent bugetele familiilor de la orașe, au fost influențate de creșterea prețurilor la serviciile comunal-locative. Pe parcursul anului 2012, tarifele la serviciile comunale au crescut în medie cu circa 11%, inclusiv gaze naturale – 17.7%, apă și canalizare – 12.7%, încălzire centrală – 12%, energie electrică – 7.7%.

➤ **Sărăcia sub aspect regional**

- 98. În anul 2012 evoluția sărăciei în zonele de dezvoltare ale țării a fost diferită.** În zona de Nord rata sărăciei a constituit 18.2%, în zona de Centru – 18.8%, în Sud – 25.4% și în Municipiul Chișinău – 4.4%. În zona de Nord și Centru nivelul sărăciei a scăzut (cu 0.5 puncte procentuale și respectiv cu 4.6 puncte procentuale), iar în municipiul Chișinău și zona de Sud – a crescut (cu 1.9 puncte procentuale și respectiv cu 0.3 puncte procentuale). Zona de Sud, unde activitățile agricole sunt predominante, a fost cel mai puternic afectată de secetă, iar municipiul Chișinău, zonă în care este concentrată cea mai mare parte a industriei – cel mai mult a fost influențată de efectele crizei din regiune.
- 99. Continuă să existe discrepanțe semnificative între zonele țării în ceea ce privește nivelul sărăciei.** Cea mai săracă zonă din Moldova continuă să fie zona de Sud, după care urmează zona de Centru, de Nord, și mun. Chișinău. Sărăcia în Sudul Moldovei este cu 6.6 puncte procentuale mai mare decât în Centrul țării, cu 7.2 puncte procentuale – decât în Nord și de 6 ori mai mare decât în Chișinău.

Figura 22. Nivelul sărăciei la nivel de zone statistice, 2006-2011 (%)

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

- 100. Cu toate că zona municipiului Chișinău în 2012 a fost afectată de un șir de factori care au influențat creșterea ratelor de sărăcie, totuși în comparație cu celelalte zone, aici se înregistrează cea mai mică rată a sărăciei.** Nivelul sărăciei în această zonă este de 4 ori mai mic decât media pe țară și constituie doar 4.4%. Factorii care au influențat creșterea sărăciei în 2012 în mun. Chișinău (seceta și criza din regiune), sunt niște factori externi care, practic, nu pot fi dirijați din interior, iar efectul lor nu este de lungă durată. Chișinăul este avantajat în comparație cu alte regiuni ale țării, deoarece dispune de factori de producere și elemente de infrastructură necesare pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea social-economică accelerată. Toate acestea asigură stabilitate acestei zone și un nivel al bunăstării mai ridicat în comparație cu alte zone.

Cine sînt săracii?

➤ *Ocupația ca factor puternic corelat cu nivelul de sărăcie*

101. Cele mai sărace sînt familiile celor angajați în sectorul agricol și a lucrătorilor care se întrețin din activități individuale agricole. Rata sărăciei absolute la aceste categorii de gospodării este de 37.1% și respectiv 27.8%. În anul 2012 situația familiilor care se întrețin din salarii obținute din agricultură s-a înrăutățit, rata sărăciei fiind în creștere cu 4.7 puncte procentuale. După cum s-a menționat în paragrafele anterioare, tendințele de creștere a sărăciei se datorează în primul rînd secetei care a marcat anul 2012, și care a afectat esențial agricultura țării. Sectorul agricol, rămîne a fi unul din cele mai nerentabile sectoare economice, asigurînd cele mai mici venituri pentru populație. Productivitatea scăzută a activităților agricole este datorată de numărul foarte mare de exploatații cu suprafețe reduse (loturile fermierilor), de utilizare la scară restrînsă a tehnologiilor moderne și de supra-ocuparea în agricultură a populației rurale (48%).

Figura 23. Rata sărăciei în dependență de statutul ocupațional al gospodăriei (%)

Sursa: BNS

102. Chiar și în afara sectorului agricol, deținerea unui loc de muncă nu garantează menținerea familiei deasupra pragului de sărăcie. Circa 6.9% din cei care se întrețin din salariu obținut în afara sectorului agricol, cad sub incidența sărăciei. În Republica Moldova cuantumul salariului minim pe țară constituie 600 lei (39 euro)¹², iar cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, în 2012, constituia 1300 lei (83 euro)¹³. Acest nivel al salariilor nu oferă cetățenilor posibilitatea de a se asigura prin propria muncă cu minimul necesar pentru un trai decent, situîndu-se sub valoarea pragului de sărăcie și a minimului de existență.

¹² Hotărîrea Guvernului nr. 15 din 19.01.2009 privind stabilirea cuantumulului salariului minim pe țară

¹³ Hotărîrea Guvernului nr. 165 din 09.03.2010 privind cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real

➤ *Vârsta – alt factor care determină nivelul de sărăcie*

103. Persoanele în etate reprezintă o altă categorie vulnerabilă a societății din punct de vedere a expunerii riscului de sărăcie. Pentru persoanele care se întrețin din pensii, rata sărăciei a constituit 22.6%, atestând o mică tendință de creștere și fiind deasupra mediei pe țară. În anul 2012 pensiile au fost indexate cu 9.6%. Cu toate acestea, nivelul de trai al pensionarilor rămâne sub nivelul mediu de trai al populației. Pensia medie pentru limita de vârstă în 2012 a constituit 957.6 lei, alcătuind doar 73.5% din valoarea minimumului de existență și 84% din valoarea pragului de sărăcie. Prin urmare, o viață de muncă nu garantează ieșirea din sărăcie la vârsta a treia.

Tabelul 9. Dinamica pensiilor și indexărilor, raportul cu unii indicatori sociali

	2008	2009	2010	2011	2012
Pensia medie pentru limită de vârstă, lei	646.4	775.5	810.9	874.1	957.6
Creșterea față de anul precedent, %	117.8	120	104.6	107.8	109.6
Minimumul de existență, pensionari, lei	1167	1023	1184.3	1305.6	1302.8
Raportul dintre pensia pentru limita de vârstă și minimumul de existență (pensionari), %	55.4	75.8	68.5	67.0	73.5
Pragul sărăciei, lei	945.9	945.9	1015.9	1093.1	1143.4
Raportul dintre pensia pentru limita de vârstă și pragul sărăciei, %	68.3	82.0	79.8	80.0	83.8

Sursa: BNS, MEc

104. Analiza datelor internaționale arată faptul că, în rîndul țărilor CSI¹⁴ doar în Republica Moldova mărimea medie a pensiei pentru limita de vârstă este mai mică decît valoarea minimumului de existență. Din 7 țări analizate, doar în Republica Moldova valoarea pensiei este mai mică decît minimumul de existență și alcătuiește doar 73.5% din valoarea acestuia. În acest sens, e important ca în procesul de elaborare a politicilor sociale, să se țină cont de valoarea minimumului de existență, pragului de sărăcie, pentru a asigura persoanelor în etate un nivel al veniturilor ce le-ar permite ieșirea din sărăcie.

Tabelul 10. Raportul dintre pensia pentru limita de vârstă și minimumul de existență, pe țări, %, 2012

Denumirea țărilor	Raportul dintre pensia pentru limita de vârstă și minimumul de existență, %
Moldova	73.5
Kîrgîstan	156.2
Ucraina	161.8
Rusia	173.5
Azerbaidjan	181.0
Kazahstan	196.1
Bielorusia	246.9

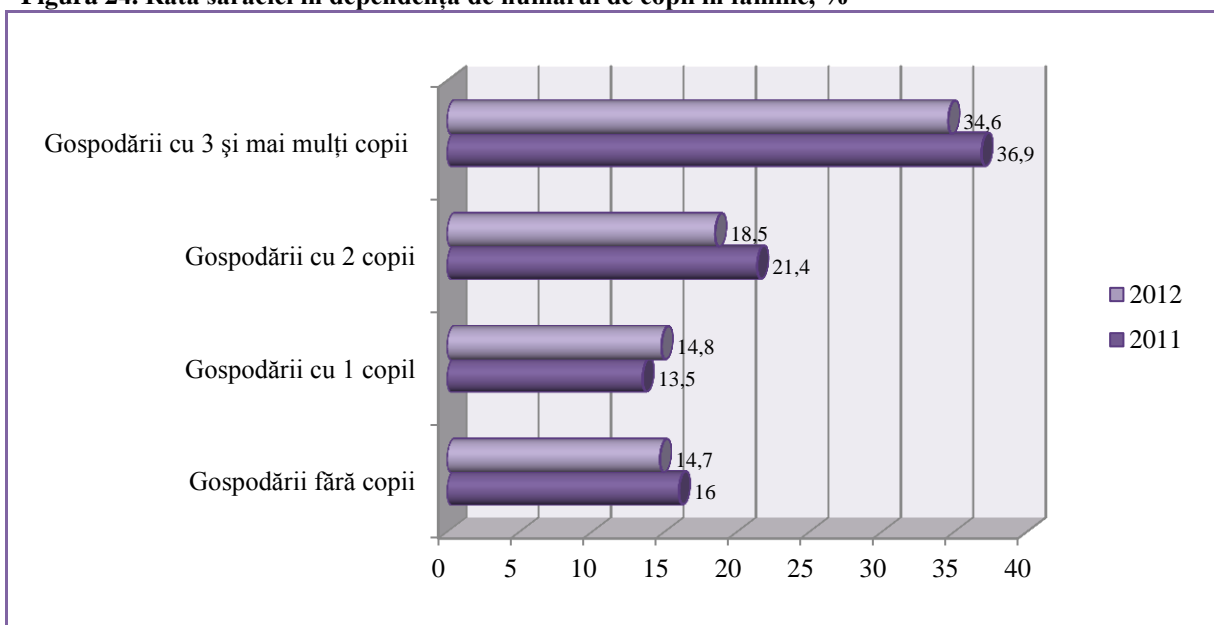
Sursa: Comitetul independent pentru statistică al țărilor CSI, (Buletinul statistic „Statistica CSI”)

¹⁴ Au fost analizate datele pentru țările Azerbaijan, Belorusi, Kazahstan, Kîrgîstan, Molodva, Russia și Ucraina. Sursa: Comitetul independent pentru statistică al țărilor CSI, (Buletinul statistic „Statistica CSI”)

➤ **Sărăcia în rîndul copiilor**

105. Copii se confruntă cu un risc mai mare de sărăcie, în comparație cu populația totală, rata sărăciei în rîndul copiilor depășind media pe țară. În Republica Moldova rata sărăciei copiilor cu vîrsta de pînă la 18 ani constituie 18.6%. Datele demonstrează că familiile cu mulți copii sunt mai vulnerabile față de celelalte familii. Cele mai înalte rate ale sărăciei sînt înregistrate la gospodăriile cu 3 și mai mulți copii. Circa 35% din familiile cu trei și mai mulți copii cad sub incidența sărăciei. În comparație cu anul trecut rata sărăciei la aceste categorii de gospodării a scăzut cu 2.3 puncte procentuale. Scăderea ratelor sărăciei la gospodăriile cu 3 și mai mulți copii se datorează programelor sociale de susținere a acestora, în special ajutorului social, care în 2012 a fost orientat preponderent spre familiile cu copii. Circa 60% din familiile beneficiare de ajutor social au avut în componența lor, cel puțin un copil.

Figura 24. Rata sărăciei în dependență de numărul de copii în familie, %

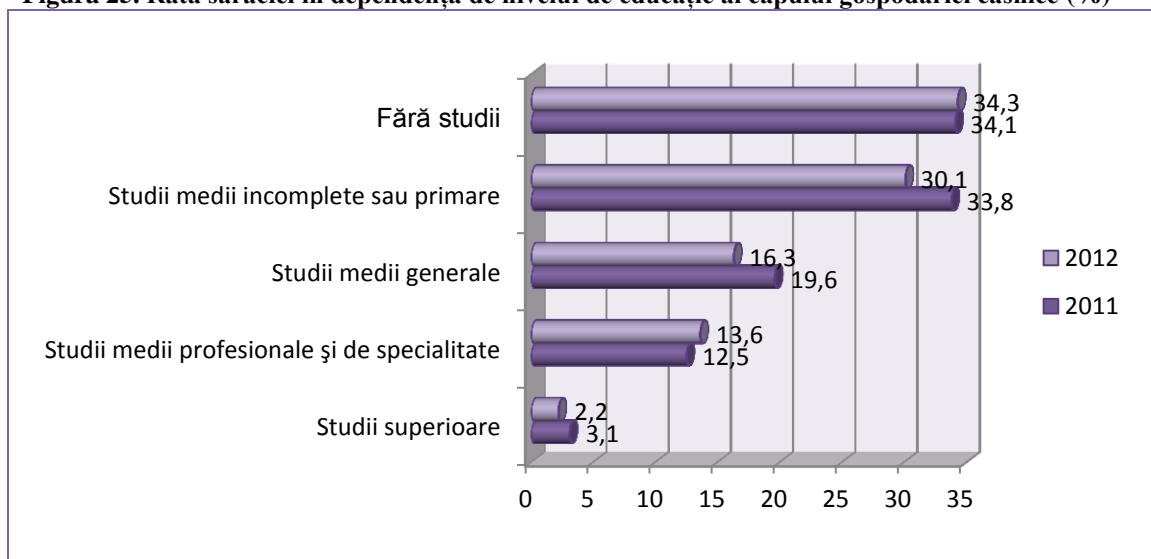
Sursa: BNS

106. Cei mai mulți copii săraci locuiesc la sate. Circa 82% din toți copiii săraci trăiesc în mediul rural. Această situație este provocată atât de ponderea mai mare a populației rurale, în general, cât și de faptul că în sate oportunitățile economice sînt foarte limitate. Pe lîngă, sărăcia materială, copiii de la sate sînt foarte vulnerabili și expuși riscurilor sociale. Pentru a asigura supraviețuirea familiei la sat, părinții deseori emigrează peste hotare, lăsînd copiii în seama rudelor, bunicilor sau fraților și surorilor mai mari. Chiar dacă îmbunătățesc situația economică a familiei, emigrarea influențează negativ asupra sănătății emoționale, precum și asupra performanțelor școlare ale copilului.

➤ **Nivelul educației ca factor determinant al sărăciei**

- 107. Persoanele fără studii înregistrează cele mai înalte rate ale sărăciei, iar cele cu studii superioare – cele mai joase.** Aproximativ 44 la sută din totalul gospodăriilor casnice sînt conduse de persoane cu studii medii incomplete și primare. Rata sărăciei la această categorie de populație este de circa 30%. Cota familiilor conduse de persoane cu studii superioare este de circa 2.8%, iar rata sărăciei pentru aceste familii este doar de 2%. Nivel relativ redus al sărăciei se înregistrează și în gospodăriile persoanelor cu studii medii profesionale și de specialitate, de circa 14%. Astfel, riscul de sărăcie scade în mod substanțial odată cu creșterea nivelului de educație.

Figura 25. Rata sărăciei în dependență de nivelul de educație al capului gospodăriei casnice (%)

Sursa: BNS

- 108. Circa 79% din persoanele cu studii superioare locuiesc în orașe.** Cauzele principale care determină persoanele instruite să nu revină în sat după studii sînt: oportunități mai restrânse de angajare în mediul rural a persoanelor cu studii, neatractivitatea locurilor de muncă existente, veniturile mici oferite. Persoanele cu studii tind să se angajeze în mediul urban sau să emigreze peste hotarele Republicii. În sate rămân doar persoanele cu un nivel mai scăzut de instruire. Or activitățile agricole, în modul cum sînt realizate în prezent în țară, nu necesită un nivel înalt de instruire. În acest sens, statul trebuie să promoveze politici de stimulare a tinerilor cu studii să revină în sate, care, în final, ar avea impact de reducere a sărăciei rurale.
- 109. Copiii din familiile sărace au acces mai limitat la serviciile de educație decît ceilalți copii.** Un lucru caracteristic pentru toate gospodăriile cu copii din Republica Moldova este faptul că cele mai mici cheltuieli din consumul total al gospodăriei se fac pentru educație. Acestor cheltuieli le revine puțin peste 1% din consumul total al gospodăriilor casnice. Totodată există diferențe esențiale între cheltuielile pentru educație în dependență de mediul de reședință și nivelul de bunăstare. Gospodăriile casnice din sate cheltuiesc de peste 3 ori mai puțin pentru educație decît cele din orașe, iar cele sărace cheltuiesc de 7 ori mai puțin decît gospodăriile înstărite. Este evident, că cheltuielile pentru educație nu se repartizează uniform pe parcursul anului, ele fiind mai mari la începutul anului de studiu.

➤ *Sărăcia în funcție de genul capului gospodăriei*

110. Nivelul de sărăcie al bărbaților și al femeilor este aproape identic. Conform datelor CBGC rata sărăciei în rândul bărbaților a constituit 16.8% iar în rândul femeilor – 16.4%. Astfel, practic nu există diferențe între nivelul sărăciei în dependență de sex. Totodată, datele arată că veniturile disponibile medii lunare pentru gospodăriile conduse de femei sunt cu circa 7% mai mari decât ale gospodăriilor conduse de bărbați (1580 lei comparativ cu 1472 lei). De asemenea, cheltuielile medii lunare pe o persoană indică aceleași tendințe. Nivelul cheltuielilor medii pe persoană pentru gospodăriile conduse de femei au constituit circa 1685 lei, iar pentru gospodăriile conduse de bărbați – aproape 1554 lei.

Concluzii

- 112.** La nivel național, în anul 2012 nivelul de trai al populației Republicii Moldova s-a îmbunătățit. Rata sărăciei în 2012 a constituit 16.6%, fiind în descreștere față de 2011 cu 0.9 puncte procentuale. Totodată în acest an economia Moldovei a fost afectată de criza economică din Europa și de clima extrem de caldă și uscată. Evoluțiile din sectorul economic au influențat nivelul de trai al populației, acestea fiind resimțite mai pronunțat de populația de la orașe. Astfel, în 2012 s-a obținut o descreștere a sărăciei doar în mediul rural. În mediul urban, pentru prima oară în ultimul deceniu s-a înregistrat o creștere a ratelor de sărăcie.
- 113.** Efectele negative ale crizei economice și ale secetei au fost atenuate de politicile sociale ale statului orientate spre categoriile sărace ale populației, dar și de creșterea volumului remitențelor de peste hotare.
- 114.** Ajutorul social continuă să fie cea mai eficientă prestație socială pentru combaterea sărăciei. În anul 2012 circa 78 mii familii defavorizate au beneficiat de cel puțin o plată a prestației de ajutor social. Suma alocată în cadrul ajutorului social a fost cu 16% mai mare față de 2011. Circa 78% din beneficiarii de ajutor social se plasează în chintilele I și II, și circa 81% din banii alocați pentru ajutorul social ajung la cele mai sărace familii. Totodată, se constată că există încă unele erori de sistem. Circa 19% din suma ajutorului social este utilizată ineficient, fiind direcționată spre populația cu venituri relativ mai mari. Dacă resursele financiare ar fi alocate eficient și just, statul ar avea posibilitatea eliminării complete a sărăciei din societate. Pentru a eradica sărăcia, statului i-ar trebui circa 221 milioane lei. În realitate, în cadrul programului de ajutor social, în anul 2012 au fost cheltuiți 382.8 milioane lei. Mărimea venitului lunar minim, garantat prin prestația de ajutor social, asigură ieșirea din sărăcia extremă, însă nu și din cea absolută. Valoarea venitului lunar minim garantat (VLMG) în anul 2012 a constituit 640 lei, și constituie doar 56% din valoarea pragului sărăciei absolute.
- 115.** Veniturile remise de emigranții de peste hotare constituie o sursă importantă de ieșire din sărăcie. În 2012 transferurile bănești de peste hotare au crescut cu 11.6% față de anul precedent. Cea mai mare parte din suma remitențelor (peste 60%) este orientată spre mediul rural, ceea ce explică diminuarea ratelor de sărăcie de la sate.
- 116.** Seceta din anul 2012 a fost factorul esențial care a influențat negativ, nu doar economia țării, dar și nivelul de trai al cetățenilor. Pentru mediul rural, seceta a rezultat în producție mai puțină, venituri mai mici, lipsă de stocuri de producție pentru anul 2013. Volumul producției agricole a scăzut cu 22.3 la sută. În rezultat, populația din mediul rural a obținut venituri din activitatea agricolă cu 4.1% mai mici în comparație cu anul trecut. În mediul urban au fost afectate micile industrii, funcționarea cărora depinde de calitatea și cantitatea producției agricole. Diminuarea producției agricole a cauzat micșorarea bazei de materie primă pentru industria alimentară. Două ramuri esențiale ale acestei industrii - prelucrarea și conservarea legumelor și fructelor, și morăritul și panificația - au suferit pierderi deosebit

de mari ale producției (23% și, respectiv 25%). Totodată, întreprinderile exportatoare au fost influențate de criza economică din Europa. În anul 2012 exporturile țării au scăzut cu 2.5%, inclusiv exportul către UE – cu 6.4%. În rezultat numărul de salariați în industrie a scăzut cu 1.2%, iar veniturile obținute din salarizare – cu 4.6%.

- 117.** Creșterea prețurilor la produsele alimentare și serviciile comunale au generat cheltuieli mai mari pentru populație, în special, pentru locuitorii de la orașe. Cele mai mari creșteri ale prețurilor s-au înregistrat la produsele alimentare: ouă (+48%), castraveți (+37%), tomate(+24%), fructe proaspete (+8.1%). Tarifele la serviciile comunale au crescut în medie cu circa 11%. În rezultat, cheltuielile populației pentru aceste servicii au crescut cu 11.4%. Creșterea prețurilor la serviciile comunale-locative au determinat creșterea cheltuielilor populației pentru aceste servicii, și respectiv limitarea accesului la alte bunuri/servicii necesare unui trai decent.
- 118.** Veniturile medii pe cap de locuitor, în termeni reali, în anul 2012 au scăzut în mediu cu 0.2%. Această scădere a fost cauzată de scăderea veniturilor din activitatea salariată și a celor obținute din activitatea individuală agricolă. Totodată, au fost înregistrate creșteri ale veniturilor populației obținute din prestațiile sociale acordate de stat, veniturilor din activitatea non-agricolă și veniturilor din remitențe. Venitul disponibil pe cap de locuitor în 2012 a constituit 1509 lei.
- 119.** Cheltuielile de consum ale populației (în termeni reali), la nivel național au înregistrat o tendință de descreștere (-0.4%). În 2012 populația a cheltuit mai puțin pentru transport, odihnă, educație, băuturi alcoolice și tutun, dotarea locuinței. În schimb au crescut cheltuielile pentru îngrijire medicală și sănătate, întreținerea locuinței, îmbrăcăminte, încălțăminte, produse alimentare. În mare parte creșterea cheltuielilor pentru aceste bunuri/servicii a crescut din cauza creșterii prețurilor. În 2012 o persoană a cheltuit în mediu pe lună circa 1598.6 lei.
- 120.** În anul 2012 nivelul inegalității în Republica Moldova a continuat să scadă. Conform coeficientului Gini, nivelul inegalității în 2012 a constituit 0.2824 și a fost în descreștere față de anul precedent. În 2012 nivelul sărăciei s-a redus din cauza descreșterii inegalității, prin redistribuirea consumului de la cei bogați spre cei săraci. Deși s-au înregistrat tendințe de scădere a inegalității, continuă să existe decalaje de bunăstare dintre cei săraci și bogați. Cheltuielile medii ale celor mai sărace 10% din populație sînt de circa 5.3 ori mai mici decît ale celor mai înstărite 10% din populație. Republica Moldova are un nivel mediu al inegalității, în comparație cu țările din regiune.
- 121.** Republica Moldova rămîne a fi cea mai săracă țară în comparație cu țările Uniunii Europene. În 2012, rata sărăciei în Republica Moldova, conform pragului relativ de 60% din venitul median a fost de 24.6%. Moldova este mai săracă decît cele mai sărace țări din UE cum sînt Grecia, România unde s-a înregistrat o rată de circa 23%, Spania – 22%, Bulgaria – 21%, Italia – circa 19. Decalajele dintre nivelul de dezvoltare al economiei țărilor din regiune și economia Republicii Moldova, va influența în continuare creșterea exodului forței de muncă peste hotarele țării.

- 122.** În pofida unui an secetos, în 2012 nivelul sărăciei în mediul rural a scăzut cu 2.2 puncte procentuale, și a constituit 22.8%. Cu toate că în ultimii 3 ani în mediul rural s-a obținut o reducere continuă a ratei de sărăciei, nivelul sărăciei la sate continuă să rămână la un nivel mai înalt decât în mediul urban. Nivelul sărăciei la sate este de 3 ori mai mare decât în orașe. Mai mult ca atât, este în creștere discrepanța dintre nivelele de trai de la sate și orașe: dacă în 2006, 75.7% din populația săracă locuia la sate, în 2012 această pondere a fost de 79.1%. Aproape jumătate din populația economic activă de la sate este antrenată în activități agricole. Constrângerile principale de dezvoltare ale mediului rural constau în lipsa oportunităților economice și de angajare, lipsa unor locuri de muncă bine plătite.
- 123.** Pentru prima dată în ultimul deceniu în mediul urban s-a înregistrat o creștere a ratelor de sărăciei, pe fonul unei descreșteri a sărăciei în mediul rural. Astfel, în 2012, nivelul sărăciei în mediul urban, a constituit 8.2% comparativ cu 7.4% în 2011. O creștere mai esențială a sărăciei s-a înregistrat în orașele mici. Seceta și criza economică din regiune, precum și creșterea prețurilor la produsele agricole și la serviciile comunal-locative au constituit factorii de bază care au determinat creșterea sărăciei în mediu urban.
- 124.** Sub aspect regional, continuă să existe discrepanțe semnificative între zonele țării în ceea ce privește nivelul sărăciei. Cea mai săracă zonă din Moldova este zona de Sud, după care urmează zona de Centru, de Nord și apoi Chișinăul. Sărăcia în Sudul Moldovei este cu 6.6 puncte procentuale mai mare decât în Centrul țării, cu 7.2 puncte procentuale – decât în Nord și de 6 ori mai mare decât în Chișinău. Chișinăul este mai avantajat în comparație cu alte regiuni ale țării, deoarece dispune de factori de producere și elemente de infrastructură necesare pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea social-economică accelerată, ceea ce-i asigură stabilitate acestei zone și un nivel al bunăstării mai ridicat în comparație cu alte zone.
- 125.** Cele mai sărace sînt familiile lucrătorilor care se întrețin din activități individuale agricole și a celor angajați în sectorul agricol. În anul 2012 situația acestor familii s-a înrăutățit, rata sărăciei fiind în creștere cu 4.7 puncte procentuale. Sectorul agricol, rămîne a fi unul din cele mai nerentabile sectoare economice, asigurînd cele mai mici venituri pentru populație. Productivitatea scăzută a activităților agricole este datorată de numărul mare de exploatații cu suprafețe reduse (loturile fermierilor), de un grad redus de utilizare a tehnologiilor moderne și de supra-ocuparea populației rurale în agricultură.
- 126.** Munca nu este întotdeauna o garanție a unui trai decent. Circa 6.9% din cei care se întrețin din salariu obținut în afara sectorului agricol, cad sub incidența sărăciei. În Republica Moldova cuantumul salariului minim pe țară constituie 600 lei, iar cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, în 2012, constituia 1300 lei. Acest nivel al salariilor nu oferă cetățenilor posibilitatea de a se asigura prin propria muncă cu minimul necesar pentru un trai decent.
- 127.** Persoanele de vîrsta a treia reprezintă o altă categorie vulnerabilă a societății în anul 2012 pensiile au fost indexate cu 9.6%. Cu toate acestea, nivelul de trai al pensionarilor rămîne sub nivelul mediu de trai al populației. Pensia medie pentru limita de vîrstă constituie doar

84% din valoarea pragului de sărăcie, fapt ce a cauzat plasarea unor persoane cu o vîrstă înaintată sub limita sărăciei.

- 128.** Copiii se confruntă cu un risc mai mare de sărăcie, în comparație cu populația per ansamblu. În Republica Moldova circa 18.6% din copii sînt la limita sărăciei. Circa 82% din toți copiii săraci trăiesc în mediul rural.
- 129.** Educația joacă un rol esențial în vederea asigurării bunăstării populației. Persoanele cu studii superioare au cele mai mici rate ale sărăciei. Totodată, circa 79% din persoanele cu studii superioare locuiesc în orașe. În sate rămân doar persoanele cu un nivel mai scăzut de instruire. Aceasta din cauza faptului că în mediul rural nu există oportunități de angajare a persoanelor cu studii, locuri de muncă neatractive, venituri mici oferite. Copiii din familiile sărace au acces mai limitat la serviciile de educație decît ceilalți copii.
- 130.** Populația săracă are acces mai limitat la serviciile de sănătate. Gospodăriile sărace investesc de 45ori mai puțin în sănătate decît cele înstărite.

Recomandări de politici

În vederea reducerii sărăciei și prevenirii excluziunii sociale se recomandă:

Domeniul social:

131. *Implementarea în continuare a ajutorului social și a altor programe de susținere socială a populației bazate pe evaluarea venitului fiecărei familii.*
132. *Perfecționarea continuă a mecanismelor de evaluare a bunăstării familiilor în vederea excluderii erorilor de sistem și orientării mai eficiente a mijloacelor financiare ale statului direct către cei săraci.*
133. *Elaborarea unor politici de ajustare a venitului minim garantat (VLMG) la pragul sărăciei (de exemplu, indexarea anuală a VLMG pînă la atingerea nivelului pragului sărăciei absolute), pentru a asigura ieșirea din sărăcie a persoanelor vulnerabile.*
134. *Alinierea treptată a cuantumului minim al salariului garantat la valoarea minimului de existență, totodată ținîndu-se cont de valorile salariului minim al țărilor din regiune.*
135. *Elaborarea și implementarea unor politici de susținere a persoanelor în etate, pentru care mărimea pensiei pentru limita de vîrstă este mai mică decît pragul sărăciei / minimul de existență.*
136. *Implementarea unor măsuri de eficientizare a sistemului de stabilire și plată a prestațiilor sociale familiilor cu copii, în vederea protejării acestora de riscul sărăciei.*
137. *Monitorizarea continuă a reformelor implementate în sistemul de educație, în vederea urmării efectelor acestora atît asupra calității educației, cît și asupra nivelului de încadrare a copiilor în sistemul de învățămînt la toate treptele de școlarizare.*
138. *Asigurarea localităților cu infrastructură fizică de transport pentru a permite copiilor să se deplaseze la școlile de circumscripție.*
139. *Promovarea unor politici în domeniul sănătății de susținere a populației sărace în vederea asigurării accesului acestei categorii la serviciile de ocrotire a sănătății.*

Dezvoltare rurală și regională:

140. *Continuarea programelor de susținere a activităților de antreprenariat și promovarea culturii antreprenoriale în mediul rural, ce va contribui la creșterea oportunităților ocupaționale neagricole la sate.*
141. *Susținerea modernizării sectorului agricol prin introducerea și dezvoltarea tehnologiilor noi, diversificarea producției agricole și ajustarea calității acesteia la cerințele pieței.*
142. *Elaborarea unor politici de promovare a afacerilor de prelucrare a producției agricole în mediul rural.*
143. *Implementarea și monitorizarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii fizice, a utilităților publice în mediul rural, care va contribui la sporirea atractivității investiționale și la îmbunătățirea condițiilor de locuit.*

- 144.** *Dezvoltarea centrelor de creștere economică (orașelor-poli, parcuri industriale, zone economice libere, incubatoare de afaceri) în vederea creării noilor locuri de muncă, cu scopul de a diminua disparitățile de dezvoltare a regiunilor țării și a localităților din interiorul lor.*
- 145.** *Elaborarea unor politici de stimulare a tinerilor cu studii să revină la sate care, în final, ar avea impact de reducere a sărăciei rurale.*

ANEXE

Tabelul A. 1. Indicatorii sărăciei (rata, profunzimea și severitatea)^{1,2}

Indicatorii și sursele	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pragul absolut al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună) ^{a)}	747.4	839.3	945.9	945.9	1015.9	1093.1	1143.4
Rata sărăciei, %	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6
Profunzimea sărăciei, %	7.9	5.9	6.4	5.9	4.5	3.2	2.9
Severitatea sărăciei	3.0	2.1	2.3	2.0	1.4	1.0	0.8
Pragul sărăciei extreme (MDL pe adult echivalent pe lună) ^{a)}	404.2	453.9	511.5	511.5	549.4	591.2	618.4
Rata sărăciei extreme, %	4.5	2.8	3.2	2.1	1.4	0.9	0.6
Profunzimea sărăciei extreme, %	1.0	0.5	0.5	0.4	0.3	0.1	0.1
Severitatea sărăciei extreme	0.4	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0
Pragul internațional de \$4.30 PPC pe persoană/zi (MDL/persoană/lună) ⁴	604	678.3	764.1	764.1	821.1	883.5	924.1
Rata sărăciei (cheltuieli pe persoană), %	34.5	29.8	30.4	29.5	26.8	23.4	20.8

Sursa: BNS

Tabelul A. 2. Ratele sărăciei în funcție de locul de trai, 2006-2012, ponderat, %

	Rata sărăciei absolute, %							Rata sărăciei extreme, %						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Total populație inclusiv:	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	4.5	2.8	3.2	2.1	1.4	0.9	0.6
Mediul urban	24.8	18.4	15.2	12.6	10.4	7.4	8.2	4.1	1.2	1.3	1.1	0.4	0.2	0.2
Orașe mari	20.6	14	10.9	7	7.3	4.2	4.3	3.5	0.7	0.8	0.6	0.4	0	0.2
Orașe mici	30.1	23.8	21.2	19.7	14.2	11.3	13.0	5	1.9	2	1.8	0.3	0.4	0.2
Mediul rural	34.1	31.3	34.6	36.3	30.3	25	22.8	4.7	3.9	4.6	2.9	2.1	1.4	0.8

Sursa: BNS

Tabelul A. 3. Rata sărăciei absolute pe zone statistice, %, 2006-2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nord	32.7	30.4	30.0	28.3	23.7	18.7	18.2
Centru	33.5	30.2	31.2	33.2	29.6	23.4	18.8
Sud	34.1	29.5	35.2	38.0	27.7	25.1	25.4
Chișinău	19.7	11.4	8.5	5.3	5.3	2.5	4.4
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Tabelul 4. Structura și rata sărăciei în funcție de principalele caracteristici ale gospodăriilor casnice, 2006-2012

	Rata sărăciei							Structura populației sărace, %						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mediul de reședință														
Urban	24.8	18.4	15.2	12.6	10.4	7.4	8.2	34.3	30	24.3	20.2	20	17.9	20.9
Rural	31.4	31.3	34.6	36.3	30.3	25	22.8	65.7	70	75.7	79.8	80	82.1	79.1
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	100	100	100	100	100	100	100
Mărimea gospodăriei														
1 persoană	29.6	25.8	29	29.7	20	15.6	14.1	7.3	8.1	9.9	9.5	8.7	9	9.1

2 persoane	24.9	23.8	24.5	22.5	16.8	15.4	13.5	15.9	20.1	20.4	18.6	17.2	20.6	20.5
3 persoane	21.8	17.4	19.2	18.3	19.4	13.1	11.8	17.1	15.6	17.5	16.2	20.7	17.7	15.2
4 persoane	28.4	23.7	25.2	22.8	19	16.4	15.8	25.9	23.3	23.8	21.9	21.3	21.7	22.8
5 și mai multe persoane	46	39.5	37.4	41.7	35	28	28.6	33.9	32.8	28.4	33.9	32.1	30.9	32.4
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	100	100	100	100	100	100	100
Componența gospodăriei														
Gospodării cu 1 copil	25.9	22.2	23	23.8	20	13.5	14.8	23.6	22.4	22.3	23.5	23.8	19.5	21.8
Gospodării cu 2 copii	33.2	28.4	26.1	27.5	24.6	21.4	18.5	21	21.1	17.8	20.3	20.1	21	19.9
Gospodării cu 3 și mai mulți copii	55.2	44.9	42	50.8	39.1	36.9	34.6	14.2	12	11.9	12.1	11.9	12.4	12.4
Gospodării fără copii	27.2	24	25.9	24	19.7	16	14.7	41.2	44.5	48.1	44.1	44.3	47.1	45.9
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	100	100	100	100	100	100	100
Vârsta capului gospodăriei														
pînă la 30 ani	25.2	15.8	13.9	15.1	13.4	10.9	9.0	5.3	4.5	3.7	4.5	6.7	4.7	4.1
30-39 ani	28.2	23.2	21.5	22.6	17.9	17.2	13.7	17	16	14.7	15.3	17.5	16.3	14.2
40-49 ani	25.8	24	24.1	24.2	21.8	17	16.1	23.3	23.4	22.3	22.2	23.7	21.8	20.0
50-59 ani	28.3	24.5	25.9	25	22.4	15.5	15.0	21.7	24.2	24.9	23.8	24.3	23.4	23.2
60-64 ani	31.9	26	28.6	24.7	18.2	14.7	19.0	8.9	7.1	6.2	6.1	9.2	7.8	12.5
65 ani și peste	42.9	37.3	38.2	39.6	30.2	25.6	23.7	23.8	25	28.3	28.1	18.4	26	26.0
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	100	100	100	100	100	100	100
Nivelul de educație al capului gospodăriei														
Studii superioare	12.2	8.7	8.1	4.1	4.8	3.1	2.2	6.2	5.1	4.8	2.3	3.4	2.8	2.0
Studii medii profesionale și de specialitate	24.4	22.4	22.5	22.4	17.5	12.5	13.6	31.8	36.9	37	37.1	34.3	29.7	34.3
Studii medii generale	33.5	26.8	29.4	24.8	23.1	19.6	16.3	20.4	17.5	18.5	15.3	18.1	19.8	17.4
Studii medii incomplete sau primare	45.4	40.7	42.6	46.7	39.1	33.8	30.1	37.4	37.1	37.1	42.6	42	45.3	44.2
Fără studii	55.2	51	55.9	57	53.5	34.1	34.3	4.3	3.3	2.6	2.6	2.2	2.3	2.0
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	100	100	100	100	100	100	100
Statutul socio-economic al gospodăriei														
Salariați în sectorul agricol	42.8	39.9	42.8	48.1	44.9	32.4	37.1	11.9	26.1	11.1	10.8	13.1	10.9	12.9
Salariați în sectorul non-agricol	19	16.2	14.4	12.3	10.1	7.6	6.9	22.4	11.3	20	16.6	16.2	15.3	14.5
Lucrători pe cont propriu în sectorul agricol	34.5	35	36.9	47	36.5	33.6	27.8	22.5	23.5	19.9	25	26.9	21.9	18.3
Pensionari	41.8	33.5	37.3	35.6	28.1	22.3	22.6	34.7	32.6	39.9	37.5	35.7	37	40.2
Alte	23.8	16.4	17.9	16.1	12.7	14.5	12.7	8.5	6.5	9.1	10.1	8.1	14.8	14.2
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	100	100	100	100	100	100	100

Tabelul A. 7. Nivelul inegalității, 2006-2012, ponderat, %

	Total						Orașe mari						Orașe mici						Sate					
Ponderea cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) ale populației:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Chintila I	8.8	8.9	7.9	8.1	8.7	8.9	8.9	9.0	9.5	9.2	9.2	10.5	9.2	9.8	9.0	9.7	10.6	9.7	9.1	9.4	8.5	8.8	9.5	9.7
Chintila II	13.3	13.6	13.1	13.0	12.8	13.0	13.6	13.7	14.0	13.7	14.0	12.7	13.3	14.5	14.1	13.4	14.1	13.8	13.5	14.2	13.3	13.5	13.6	14.4
Chintila III	17.3	17.3	16.9	16.6	17.1	17.2	17.4	17.2	17.1	15.9	16.0	16.4	17.3	17.7	17.5	18.0	18.4	18.6	17.9	18.1	18.2	17.9	17.7	17.5
Chintila IV	22.6	22.4	22.5	21.7	21.5	21.4	22.1	23.1	21.5	21.2	21.5	23.8	23.0	22.3	22.7	21.3	21.8	21.1	22.5	22.5	22.2	21.9	21.9	21.4
Chintila V	38.0	37.7	39.6	40.5	39.9	39.5	37.9	37.0	37.9	40.0	39.3	36.6	37.1	35.7	36.6	37.6	35.1	36.7	36.9	35.8	37.8	38.0	37.4	36.9
Coeficientul Gini pe cheltuieli de consum pe persoană (ponderat)	0.298	0.2924	0.3094	0.3050	0.2943	0.2824	0.290	0.2845	0.2686	0.2773	0.2696	0.2514	0.288	0.2662	0.2744	0.2729	0.2427	0.2544	0.284	0.2711	0.2899	0.2807	0.2762	0.2562
Distribuția 90/10, media cheltuielilor de consum pe adult echivalent	6.11	6.01	6.51	6.29	5.79	5.29	5.95	5.75	5.5	5.61	5.21	4.51	5.74	5.21	5.54	5.24	4.21	4.44	5.64	5.25	5.68	5.47	5.26	4.62

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

